

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT BİLİM DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI BİLİM DALI

**İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ ETKİSİNDEKİ DİNİ
SEMBOLLERİN TEKSTİL YÜZEYLERİNE
UYGULANIŞI VE GÜNÜMÜZ DİJİTAL BASKI İLE
KARŞILAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Melis Başak TÜKENMEZ

İstanbul, 2019

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANA SANAT BİLİM DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI BİLİM DALI

**İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ ETKİSİNDEKİ DİNİ
SEMBOLLERİN TEKSTİL YÜZEYLERİNE
UYGULANIŞI VE GÜNÜMÜZ DİJİTAL BASKI İLE
KARŞILAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Melis Başak TÜKENMEZ

Öğrenci No:
165583001

Danışman:
Dr.Öğr.Üyesi Alev ÇIRPICI

İstanbul, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ İskandinav Mitolojisi Etkisindeki Dini Sembollerin Tekstil Yüzeylerine Uygulanışı ve Günümüz Dijital Baskı İle Karşılaştırılması ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 20/05/2019

Aday: Melis Başak TÜKENMEZ

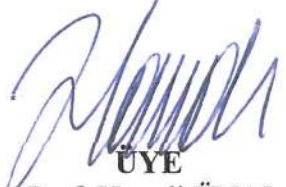
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

19/06/19

Enstitümüz *Tekstil Tasarım* Anasanat Dalı *Tekstil ve Moda Tasarımı* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 165583001 numaralı **Melis Başak TÜKENMEZ**'in "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*İskandinav Mitolojisi Etkisindeki Dini Sembollerin Tekstil Yüzeylerine Uygulanışı Ve Günümüz Dijital Baskı İle Karşılaştırılması*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 28/05/2019 tarih ve 2019/22 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince (60.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul** ~~Red veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Alev ÇIRPICI
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof. Hamdi ÜNAL
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Ayşe Gamze ÖNGEN
(Doğuş Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Melis Başak Tükenmez
Danışmanı : Dr.Öğr.Üyesi Alev ÇIRPICI
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2019
Alanı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Anahtar Kelimeler : İskandinav Mitolojisi, Vikingler, Linol Baskı,
Batik Baskı, Dijital Baskı

ÖZ

İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ ETKİSİNDEKİ DİNİ SEMBOLLERİN TEKSTİL YÜZEYLERİNE UYGULANIŞI VE GÜNÜMÜZ DİJİTAL BASKI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar gelen, yazı veya söz yoluyla aktarılan mitoloji; dönemlerin siyasi, dini, kültürel, sosyal ve ekonomik kaynaklarının oluşmasında doğrudan etki sağlamıştır. İçinde bulunduğu; dönem, yer, zaman ve iklim şartları gibi konuların sınırlarını oluşturmuş, kendine özgü şekiller olarak değişkenlikler göstermiştir.

Genel hatlarıyla diğer yerel mitolojiler gibi, dilden dile bir aktarıma sahip olan İskandinav Mitolojisi; anlatılarıyla efsanevi ve mucizevi bir hava yaratmaktadır. Bununla beraber dilimize çevrilmiş kaynakların kısıtlı olması sebebiyle, daha da merak uyandırmaktadır.

Çevrilen kaynakların bölüm ölüm olarak detay ve bir bütünlük yaratmaması, bu tezin konu seçiminde başlıca neden oluşturmuş. Bu noktada; çeşitli tez, makale, dergi, kitap ve görsel araştırmaları yapılmış, edinilen kaynaklar bir araya getirilerek, interaktif ortamlarda bulunan bilgi kabalığının yerine, sade ve açıklayıcı bir tez yazma fikri oluşmuştur. Yabancı ve yerli kaynaklar da kullanılarak, yazılı betimlemeler görsellerle desteklenmiştir.

Çağın içinde bulunduğu mitolojik öğelerin sembolleştirilmesi, bu sembollerin günümüzde de aktif bir biçimde; televizyon dizileri ve sinema filmleri gibi popüler sektörlerde halen dikkat çekiyor olması, konunun işlenmesine destek olmuştur. Edinilen kaynaklar; karşılaştırma ve araştırma yapılarak en doğru biçimde yazılmış, olay örgüsü tarafsızca aktarılmıştır.

Mitolojinin genel hatları paylaşıldıktan sonra; baskı yöntemi olarak günümüzde en çok tercih edilen dijital baskı ortamında çeşitli denemeler yapılmıştır. Bu denemeler tezin içerdiği bilgiler esas alınmış, dini semboller modernize edilerek yeniden tasarlanmıştır.

Ortaya çıkan uygulamalar; kaynaklardan elde edilen görsellerle karşılaştırılmış, ilkel toplumlardaki olanaklar ile teknolojik gelişmeler sonrası teknik açıdan kolaylaşan baskı yöntemi gözler önüne serilmiştir.

Name and Surname : Melis Başak Tükenmez
Supervisor : Dr.Assist.Prof. Alev ÇIRPICI
Degree and Date : Master, 2019
Major : Textile and Fashion Design
Key Words : Scandinavian Mythology, Vikings, Linol Printing,
Batik Printing, Digital Printing

ABSTRACT

THE APPLICATION OF RELIGIOUS SYMBOLS INFLUENCED BY SCANDINAVIAN MYTHOLOGY TO TEXTILE SURFACES AND COMPARISON WITH MODERN DIGITAL PRINTING

Since the prehistoric times mythology, which is transferred to the present either by written or verbal expressions, has a direct impact on the formation of political, religious, cultural and economic concepts. In each period it was re-formed by creating the boundaries of that period, place, time and climate conditions.

In its general form, the Scandinavian Mythology just like the other mythologies, was transferred verbally and creates a legendary and miraculous atmosphere. Unfortunately, there are limited sources in Turkish which makes a deeper sensation on those who are interested.

The mistranslation of the sources that do not include all the details and create an integrity, is the main reason for choosing the subject of this study. At this point, various dissertations, articles, journals, books and visual are studied carefully which has created the foundation of this plain and explanatory thesis in lieu of the misleading information in the interactive environments. Both foreign and local sources are used the written expressions are supported with the visuals.

The symbolization of the mythological elements of this age that is perpetually revealed especially in popular sectors like television series and movies, supported the facts of this study. The sources are studied carefully without leading any misinterpretation which has created the objectivity of this thesis. After sharing the general outline of mythology, various experiments have been carried out in the most preferred digital printing environment as a printing method. These experiments were based on the information contained in the thesis and accordingly the religious symbols were redesigned.

The emerging applications are compared to the visuals and the resources that the primitive societies have are revealed in terms of the printing methods which has become much easier after the technological developments.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

RESİMLER LİSTESİ iv

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ'NE GENEL BAKIŞ

1. DİL	4
2. COĞRAFYA	5
3. KAYNAKLAR	6
3.1. Nazım Edda (Manzum Edda)	6
3.2. Nesir Edda	8
3.2.1. Gylfaginning	10
3.2.2. Skáldskaparmál	11
3.2.3. Háttatal	13
4. ETKİLENEN TOPLUM	13
4.1. Vikingler	13
5. TANRIÇALAR, TANRILAR VE ÖNEMLİ KİŞİLER	16
5.1. Asynjur Üyeleri (Tanrıçalar)	16
5.1.1. Frigg	16
5.1.2. Freyja	17
5.1.3. Gefjun	18
5.1.4. Iðunn	18
5.1.5. Gerðr	19
5.1.6. Sigyn	19
5.1.7. Fulla	19
5.1.8. Nanna	20
5.1.9. Njörun	20
5.1.10. Freyr	20
5.1.11. Eir	20
5.1.12. Ilmr	21
5.1.13. Gná ve Hófvarpnir	21
5.1.14. Rán	21
5.1.15. Sjöfn	21
5.1.16. Skaði	22
5.1.17. Snotra	22
5.1.18. Sága	23
5.1.19. Sól	23
5.1.20. Syn	23

5.2. Aesir Üyeleri (Tanrılar)	23
5.2.1. Thor	24
5.2.2. Baldr (Balder)	26
5.2.3. Njörðr	27
5.2.4. Freyr	27
5.2.5. Tyr	28
5.2.6. Bragi	29
5.2.7. Heimdallr	29
5.2.8. Höðr	30
5.2.9. Vidarr	30
5.2.10. Váli	30
5.2.11. Ullr	31
5.2.12. Forseti	31
5.2.13. Freyja	31
5.3. Önemli Kişiler	32
5.3.1. Odin	32
5.3.2. Loki	34
5.3.3. Valkyrie (Valkürler)	36
5.3.4. Einherjar	37
5.3.5. Aegir (Ægir)	38
5.3.6. Nornlar	38
6. KUZHEY KOZMOLOJİSİ'NİN DOKUZ DÜNYASI	39
6.1. Ásgarðr	40
6.2. Álfheimr	40
6.3. Niðavellir	41
6.4. Midgard	42
6.5. Jötunheimr	42
6.6. Vanaheimr	43
6.7. Niflheimr	43
6.8. Muspelheim	43
6.9. Helheimr	43
7. ZAMANIN YARATILIŞ DESTANI	44
8. EVRENİN VE DÜNYA'NIN YARATILIŞI	46
8.1. Dünya'nın Yaratılışı	46
8.2. İnsanoğlunun Yaratılışı	47
8.2.1. Ymir Soyu	47
8.2.2. Embla Soyu	50
8.3. Kutsal Ağaç Yggdrasil	50

İKİNCİ BÖLÜM
TEKSTİL YÜZEYLERİNE BASKI YÖNTEMLERİ

1. LİNOL BASKI	53
2. BATİK BASKI	56
3. DİJİTAL BASKI	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BASKI YÖNTEMLERİNİ UYGULAMA VE DİJİTAL BASKI İLE
KARŞILAŞTIRMA

SONUÇ	63
KAYNAKÇA	65

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Resim 1. İskandinav Halkları	2
Resim 2. Rün Taş Yazıtı	3
Resim 3. Runic Nors Alfabesi	4
Resim 4. İskandinav Ülkeleri	5
Resim 5. Thor ve Thurse Kralı Dev Thrym	8
Resim 6. Nesir Edda'nın 1665 Tarihli İlk Kopenhag Baskısının Kapağı	9
Resim 7. Snorri Sturluson	10
Resim 8. İstilacı Viking Savaşçıları	14
Resim 9. İstilacı Viking Savaşçıları Yağmadan Sonra Eğlenirken	15
Resim 10. Sihirli Pelerinin Sahibi Frejya	17
Resim 11. Idunn Yaşam Elmalarını Tanrılara Sunarken	18
Resim 12. Skadi	22
Resim 13. Thor	24
Resim 14. Çekici Yapan Cüceler	25
Resim 15. Balder	26
Resim 16. Aesir Soylu Tanrılar ve Baldr	27
Resim 17. Heimdall	29
Resim 18. Odin ve Sekiz Bacaklı atı Sleipnir'i Temsil Eden Oyma Motif	32
Resim 19. Tek Gözlü Odin Tasviri	33
Resim 20. Odin ve Kuzgunları	34
Resim 21. Loki	35
Resim 22. Ragnarok	36

Resim 23. Valkürler	37
Resim 24. Kutsal Ağaç Yggdrasil'in ve Urd, Vervandi, Skuld	39
Resim 25. Trol	42
Resim 26. Ragnarok'un Tasviri	45
Resim 27. Valhalla	46
Resim 28. Dev Ymir	48
Resim 29. İnek Audhumla ve Bure	49
Resim 30. Yggdrasill	51
Resim 31. Linol Baskı Tabakası	54
Resim 32. Oyulan Pvc Tabaka	54
Resim 33. Baskıya Hazırlanmış Tabaka	55
Resim 34. Batık Baskı Çalışması	56
Resim 35. Dijital Baskı Makinesi	57
Resim 36. Linol Baskı Uygulaması	59
Resim 37. Uygulamaya Yakın Çekim	59
Resim 38. Diğer Linol Baskı Çalışması	60
Resim 39. Batık Baskı Uygulaması	61
Resim 40. Diğer Batık Baskı Uygulaması	61
Resim 41. Dijital Baskı Uygulaması	62
Resim 42. Diğer Dijital Baskı Uygulaması	62

GİRİŞ

İskandinav mitolojisine genel hatlarıyla yapılan araştırmada; yazılı ve görsel kaynaklara ağırlık verilmiştir. Mitolojinin ruhunu yansıtması için, konu etkilediği toplum açısından da araştırılmıştır.

Dil çevirilerinin el verdiği kadarıyla konu sınırlandırması kültürel ve sosyal öğeler temel alınarak yapılmıştır. Döneme iz bırakan önemli kişi ve kahramanlar anlatılmıştır. Tez araştırması sırasında çevirisi yapılmış kaynaklardan alıntılar yapılarak, mitolojiye özgü süreçler detaylandırılmıştır. Günümüzde tercih edilen kolay ulaşılabilir mitolojiler yerine, biraz daha anonim kalan ve ilgi çeken bir tür tercih edilmiştir.

Görsel araştırmalarında; İskandinav ülkelerindeki mitolojik eser bulunan müzelerine online gezi düzenlenemediği ve çevirisi farklı olarak paylaşılabılır görsellerin doğru kaynaktan bulunması zor olduğu için, yazılı kaynak olarak tercih edilen kitaplardan destek alınmıştır. Bu nedenle görseller dönemin de ruhunu yansıtmak adına, siyah-beyaz şekilde kullanılmıştır.

Mitolojinin hükmünü sürdürdüğü tarih ve konum bazında, tekstil ürünlerinin yaygın olmaması; dönem içinde hayvan derilerine ve hayvan kürklerine olan ilginin açıklaması niteliğinde görülmüştür. Fakat yine de dini bağlantılarından ve tanrılarından uzaklaşmak istememe görüşlerini, toplum çeşitli sembollerle giysilerine işlemiştir.

Uygulama noktasında; tarih öncesi çağlarda da kullanılan, daha ilkel ve teknolojiye ihtiyaç yaratmayan baskı teknikleri seçilmiştir. Yapılan araştırmada seçilen mitolojik desenler, farklı baskı yöntemleriyle kumaşa aktarılmıştır. Artık günümüzde kolay ulaşılabilir hale gelen dijital baskı ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Uygulamaların; renk, maliyet, kullanım süresi, tasarım süresi, malzeme gereçleri gibi açılardan farkları incelenmek istenmiştir. Ortaya çıkan birbirinden ayrı görüntüler sonrasında, baskı yöntemlerinin farklılıkları ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM İSKANDİNAV MİTOLOJİSİ'NE GENEL BAKIŞ

Dinsel bir geleneğe veya belirli bir uygarlığa ait inanış, uygulama ya da dilden dile aktarılmış yöntem ile günümüze dek varlığını sürdürmüş; kökeni bilinmeyen veya kısmen kaynaklarla netlik kazanmış söylenceler bütününe mitoloji adı vermiştir. İskandinav mitolojisinin temelinde ise, insanın doğayla olan imtihanını oluşturmuştur. Canavarların, kahramanların ve bunların mücadelesi söz konusu olmuştur. Bu mücadeleler mitolojinin ruhunu hissettirmiştir. “Destanlarda olduğu gibi mitlerde de, çoğu İskandinav’ın yaşadığı izole ve fiziksel olarak zorlu hayatları görüyoruz.”¹

Resim 1. İskandinav Halkları

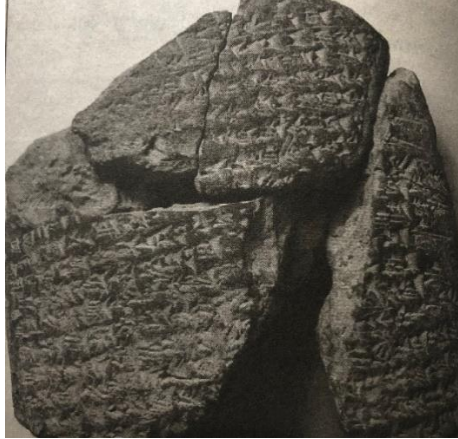
Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 22.

Sözlü geleneğe dayanan sagaların İzlanda dilinde Segja kökünden gelmesi kanıt olarak görülmüştür. İskandinav mitolojisine modern zamanda çok fazla atıfta bulunulmasının nedeni olarak, hayal gücüyle harmanlanmış ve eğlenceli motiflerle

¹ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 21.

donatılmış olması düşünülmüştür. Bu mitolojide emredici veya didaktik (öğretici) öğelere rastlanmamıştır. Bir inanca ya da kişinin hayatına yön vermek gibi bir amaç oluşturmamıştır. “İnsanlar kaderlerini değiştiremezler; bu sebepten dolayı kaderlerini sorgulamaları veya isyan etmeleri beyhude bir davranıştır.”²

İskandinav mitolojisinde çok tanrılı bir inanış söz konusu olsa da, tanrıları ölümsüz olarak bilinmiştir. Ölümsüz olabilmeleri için İdunn’un altın elmalarına sahip olmaları gerekmiştir. “Eğer yaşlılığın bir ilacı olmasaydı, hepsi güçsüz, dişsiz, kör, sağır ve iradesiz olurlar, sendelerlerdi. Idun’un dikkatlice koruduğu o elmalar paha biçilemez gençlik lütüydü. Tanrılar yaşlılığın geldiğini ne zaman hissetseler, hemen ona giderlerdi. Idun da onlara meyveyi verirdi. Elmayı tattıklarında tekrar gençleşir, güçlenir ve güzelleşirlerdi.”³ Bu tanrıların Ragnarok diye anılan kıyamet gününe kadar diğer insanlarla birlikte yaşayıp, yine onlarla birlikte yok olacaklarına inanılmıştır. Ayrıca diğer mitolojilerin aksine şeytanla özdeşleştirilecek bir güç yer almamıştır. Rün ismi verilmiş taşlara yazılı bu kaynaklardan bilgilerin büyük kısmı toplanmıştır.

Resim 2. Rün Taş Yazıtı

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 16

² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 22.

³ James Baldwin, *Siegfried'in Hikayesi* (8. Baskı), İlya İzmir Yayınevi, İzmir, 2014, Sayfa 129.

1. DİL

Taşlara kazınarak mitolojiye kaynak oluşturan Rün'lerde Eski Nors dilinin kullanıldığı görülmüştür. Bu dilin Proto-nors dilinden yola çıkılarak türetildiği düşünülse de, Latin yerine Runic Alfabeti tercih edilmiştir. Bununla beraber dil Vikingler zamanında tahminen 1300'lü yıllara kadar İskandinavya'nın yerlileri arasında kullanılmıştır. "Eski Nors dili zamanımızda var olan İzlandaca, Faroca, Norveççe, Danimarkaca ve İsveççenin atası olarak kabul edilir."⁴

Resim 3. Runic Nors Alfabeti

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 19.

İlkel İskandinav alfabesinin sihirli olduğuna inanılmıştır. 15 harften oluşan bu alfabenin yaratıcısının Odin olduğuna inanılmıştır. "İskandinav Mitolojisinin elimize ulaşan bilgileri, asırlar öncesinde Eski Nors Dili'yle taşlara kazanmıştır."⁵ Bazen büyülerde de kullanılmıştır.

⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 18.

⁵ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 15.

2. COĞRAFYA

“İskandinavya, Kuzey Avrupa’daki ülkelerin oluşturduğu bir coğrafyadır.”⁶ Grönland, Finlandiya, İsveç, Fano Adaları, İzlanda, Aland, Danimarka ve Norveç bu mitolojinin yaygın olduğu ülkelerin başında gelmiştir. İskandinavya; İsveç, Danimarka, Finlandiya ve Norveç’le beraber, Atlas ve Baltık Okyanusları ile Barents Denizleri’nin çevrili olduğu yarımadanın tamamı olarak belirlenmiştir. Örümcek ağı gibi bir yapıya sahip olan ırmaklar Kuzey Denizi’ne dökülmektedir.

Resim 4. İskandinav Ülkeleri

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 14.

İskandinavya’nın kuzey kesiminde kutup iklimi hâkim olmuş, güney kesiminde ise yazları serin ve kışları uzun süren sert hava koşulları görülmüştür. “Bu çevre, kışları dondurucu soğuktan, verimsiz arazilerden, bataklıklardan ve amansız hastalıklardan oluşmaktadır.”⁷ Doğudan ziyade batı kısmında bol yağışlara maruz kaldığı bilinmiştir.

⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 12.

⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 13.

3. KAYNAKLAR

İskandinav Mitolojisi 2 ana kaynaktan oluşmuştur. “Kökeninde Hint-Avrupalı olan bu muhteşem mitolojinin daha büyük bir kısmı MÖ 1000 yılı ile İsa’nın doğumu arasında Germen Avrupa’da şekillenmiştir.”⁸

Nazım Edda olarak bilinen ilk kaynak; dağınık fakat birbirleriyle bağlantısı bulunan, kısa ve orta uzunluktaki şiirlerin derlenmesiyle ortaya çıkmıştır. Nesir Edda’ya ise ilkel ve antropolojik bir bakış açısıyla, gözlemlere dayalı bir giriş yazılmıştır. İnsanların ilk çağlarda evrenin nasıl oluştuğunu, nasıl bir düzene sahip olduğu ve bu düzenin kimin tarafından yönetildiğine dair fikirlerini içermiştir. “Edebi ustalıkların filtreleri, parçalara ayrılmış elyazmaları, birbiriyle çatışan dini inançlardan kaynaklanan önyargı ve küçümseme ile önemini sonradan anlama bizim resmimizi bulanıklaştırmaktadır.”⁹ Günümüzde Türkiye sınırlarında yer alan Truva şehrinin yerleşim yeri olduğu ve doğaüstü yeteneklere sahip prensler tarafından yönetildiği işlenmiştir.

3.1. NAZIM EDDA (MANZUM EDDA)

Nazım Edda’da başlıca derleme niteliği taşıyan Codex Regius, Kraliyet Elyazması diye çevrilmiştir. İsminin tarihçesine bakıldığında; Kopenhag’da bulunan Kraliyet Kütüphanesi’nde uzun yıllar barınmasının ardından İzlanda ile Danimarka devletlerinin arasında yapılan bir anlaşmayla 1971 yılında vatanına geri gönderildiği görülmüştür. İzlanda’nın Hristiyanlığa olan bakış açısını değiştirip, resmi din olarak kabullenmesinden birkaç yüzyıl sonra, Codex Regius, 13. yüzyılın sonlarına doğru üzerine yazı yazılabilecek hayvan derileri kullanılarak kaleme alınmıştır. “Benzer biçim ve içeriğe sahip birkaç şiiri barındıran başka elyazmaları da bulunmakla birlikte,

⁸ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 42.

⁹ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 49.

nesir tarzında kaleme alınmış mevcut metinlerde karşımıza çıkan şiir alıntıları, elimizde bulunanlardan çok daha fazlasının bugün kayıp olduğuna işaret etmektedir.”¹⁰

Codex Regius toplamda 29 şiirin derlenmesiyle ortaya çıkmıştır. “Şiirin büyük bölümü atasözleri tarzında kaleme alınmıştır.”¹¹ Bunlardan 16 tanesi nesir tarzında Germen eskiçağına ait kadın ve erkek mitolojik kahramanlarını içermekte, geriye kalan 11 tanesinin konusu ise yalnızca mitolojik olayları konu almıştır. Günümüze kadar ulaşan nesir tarzı metinler ve şiir alıntıları, mevcutta bulunan kaynaklardan çok daha fazlasının kaybolduğuna işaret etmiştir. Birbirlerinden farklı yer ve zaman dilimlerinde kaleme alınmış çalışmaları bir araya getirip derleyen Codex Regius, genel hatlarıyla 12.yyda Avrupa Ortaçağına uyum sağlayan İskandinav uygarlığı ve Viking döneminin temel zamanlarına dayanmıştır.

“Edda şiirleri, pek fazla vezin değişikliği göstermedikleri ve genellikle dörtlüklerden oluştukları için, türdeş bir görünüm sergilerler.”¹² Trymskvida (Prymskviða), Nazım Edda’nın öyküsel olarak en yalın şiiri olarak bilinmiştir. Dev ve yüce bir kral olan Thrym’in öyküsünü konu almıştır. Bu şiir, yüce Odin’in oğlu Thor’un bir gün uyandığında doğaüstü gücünü kanıtlamış çekicine hükmetmesiyle başlamıştır. Gücü karşısında herkesin hayranlığını kazanan çekic, dev kral Thrym tarafından aşk ve bereket tanrıçası Freyia ile evlenmek istemesi nedeniyle çalınmıştır. Çekicine geri kavuşmak isteyen Thor, Freyia ile bir oyun düzenleyerek devlerin ülkesine yani Jotunheim (Jötunheimr) ’a gitmiştir. Kendisi Freyia’nın yerine geçerek, kralla evleneceğine herkesi inandırmıştır. Bu duruma çok heyecanlanan kral, hemen çekici getirerek gelini kutsayacağını söylemiştir. Çekicini gören Thor, elini kaldırmayla tekrar bu kudretli tokmağa hükmetmiştir ve tüm devleri yere sermiştir.

¹⁰ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 19.

¹¹ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 24.

¹² R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 20.

“Bu öyküde Thor’un kadın kılığına girme konusunda gösterdiği isteksizlik, özellikle dikkate değerdir. Vikingler, erkekteki kadınsılıktan nefret ederlerdi ve Thor, pek akıllı olmamakla birlikte, son derece erkeksi, güçlü ve kaba saba bir tanrıydı.”¹³

Resim 5. Thor ve Thurse Kralı Dev Thrym

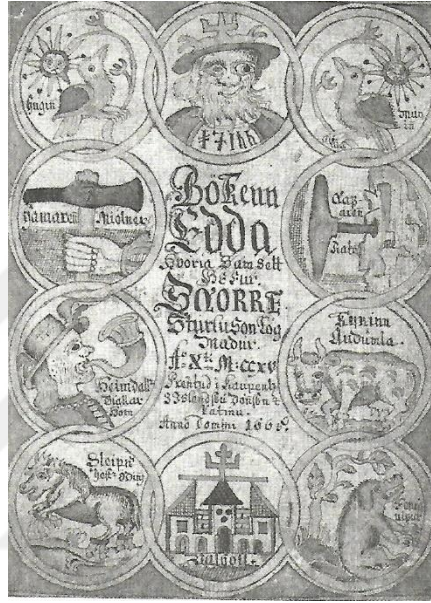
Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 103.

3.2. NESİR EDDA

İskandinav mitolojisine ait, MS 1220 yılında, Norveç kralı Haakon Haakonsson (Hákon Hákonarson) için hizmet veren ve dönemin casusu olarak bilinen, aynı zamanda da bir şair ve İzlandalı zengin bir çiftçi olan Snorri Sturluson tarafından derlenerek ikinci büyük kaynak olarak kabul edilmiştir. Gylfaginning, Skáldskaparmál ve Háttatal bölümlerinden oluşmuştur. Mitolojik açıdan göndermeleri çok olduğu için

¹³ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 23.

kılavuz kitap olarak kabul edilmiştir. Fakat kitabın geneline 13.yydaki şiirler temel alınmıştır. “Nesir Edda’nın konumuzla en az ilgili olan bölümü Hättatal’dır ve ilk dönem İskandinav saray şairleri tarafından kullanılmış olan farklı nazım biçimlerine ilişkin açıklamaların ve çeşitli örneklerin yer aldığı bir dizi teknik tanımdan ibarettir.”¹⁴

Resim 6. Nesir Edda’nın 1665 Tarihli İlk Kopenhag Baskısının Kapağı

Kaynak: Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 8.

Manzum Edda’ya oranla daha yakın tarihe ışık tuttuğu için, Genç Edda olarak adlandırılmıştır. “Nesir Edda’ya tamamen ilkel antropolojik gözlemler dolu bir giriş yazılmıştır.”¹⁵ İsminin tam bir anlam içermediğinden ötürü, günümüzde İzlanda’da hâkim olan Norse dilinde şiir anlamına gelen Óðr kelimesinden geldiği düşünülmüştür. Kimileri ise; İzlanda’nın Oddi şehrinde yetişmiş ve iki eserin de yazıcısı olarak tarihte yer almış Snorri Sturluson’un, memleketinden yola çıkarak bu ismi verdiğine inanılmıştır.

¹⁴ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 28.

¹⁵ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 30.

Resim 7. Snorri Sturluson

Kaynak: Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 16.

“Öncelikle, Nesir Edda’ya tamamen ilkel antropolojik gözlemlerle dolu bir giriş yazmıştır.”¹⁶ Genç Edda’nın; ozanlar için el kitabı özelliğinde olması ve nesilden nesle öykülerin aktarılması, yazılış amacını oluşturmuştur. Bundan dolayı mitolojiyi esas almış olsa da, bir etimoloji kitabı olarak da görülmüştür.

3.2.1. GYLFAGİNNING

İlk bölümün adını alan Gylfaginning, kuzey mitolojisinin kısa bir özeti gibi bir içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Bu öykünün başkahramanı olarak Gylfi seçilmiş ve İskandinavya bölgesinin muhteşem ilk kralı göreviyle işlenmiştir. Diyaloglar halinde yazılmış, efsanelerle dolu bir yolculuğun ardındaki konuşmaları temel almıştır. Bu diyaloglar; Jafnhárr, Þriði ve Hárr arasında geçmiş, bazen Thor ve Odin de onlara

¹⁶ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 30.

katılmıştır. Genel konusuna bakıldığında, Tanrılar ile ismi geçen varlıkların fikirlerinin birleşmesini esas almıştır. “Anlatılan öykünün konusuna göre Tanrılarında, aralarda giren çıkanlar dışında başlangıçtaki Gylfi, karşısında konuştuğu üç varlık ile diyalogun sonunda birleşir.”¹⁷

“Gylfi, İsveçli bilge bir kraldır.”¹⁸ Kral Gylfi’nin zaferleri ve kişilik özellikleri, evrenin başlangıcı, tanrılar ve namı, güneşi ve ayı, cenneti, yaşam ağacını, yazı ve kışı, Valhalla’yı, Einherjar’ı, gemilerin en iyisi olarak kabul edilen Skidbladnir’i, Ragnarok’tan sonraki hayat gibi konuları işleyen hikâyelerden oluşmuştur.

3.2.2. SKÁLDSKAPARMÁL

“Snorri’nin Nesir Edda’nın asıl ikinci bölümü olan Skáldskaparmál da öyküleyici bir anlatı çerçevesine sahiptir.”¹⁹ Manzum bir söylev şeklinde yazılmıştır. Bu isim metne bir kaç zaman sonra başlık olarak ilave edilmiştir. İlk bölümle aralarında çok net anlaşılır bir fark bulunmuştur. Bunun nedeni olarak da, Snorri Sturluson öldüğünde ikinci bölümün daha tamamlanmamış olması görülmüştür. Konunun özünü, Bragi ile Aesir arasında geçen konuşmalar oluşturmıştır.

Tanrılar ile aynı isimlere sahip olan fakat tanrı gibi belirtilmemiş kişilere Aesir (Æsir) denilmiştir. Aesir’e misafir gelen büyücü kral Aegir (*Ægir*) için düzenlenen ziyafet ve bu ziyafette bulunan şiiir tanrısıyla aynı isme sahip Bragi konu alınmıştır. Bragi’nin anlattığı geleneksel mitolojik olaylar şiirselleştirilmiştir. Snorri’nin bu doğrultuda amacı; şiiir dilinin hâkim olduğu betimlere ve istiarelere İskandinav mitolojisinin anlaşılabilirliği bakımından tartışma başlatmak olmuştur. “Snorri, bu öykü

¹⁷ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 10.

¹⁸ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 31.

¹⁹ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 36.

vasıtasıyla, Nesir Edda'yı yazmasının ardında yatan asıl amacın ne olduğuna gelir: Şiir sanatının diline, betimlemelerine, kullandığı eğretilerinin İskandinav mitleri bağlamında nasıl anlaşılabilirliğine dair bir tartışma başlatmak.”²⁰

Saray şairlerinin kaleme aldığı, İskandinav mitolojisini konu alan üçüncü ana kaynak skald şiirleri adını almıştır. Nazım Edda gibi anonim bir kaynak olarak kalmayıp, ünlü şairlerce kimlik kazanmıştır. “Nazım Edda anonimdir; oysa skald şiirlerinin çoğu ünlü şairlere mal edilir.”²¹ Şiirler 19.yydaki dönemin önemli olaylarını konu almıştır ve kolay bir anlatım dili tercih edilmiştir. Viking çağından etkilenildiği için ortaçağın ortalarına kadar yazıldığı düşünülmüştür. Runik alfabesi kullanılarak yazılan bu şiirler, Roma edebiyatının ve Hristiyanlığın bu bölgeye gelmesinden etkilenmeyerek yazıya geçirilmiştir.

Ağdalı bir dile sahip olan skald şiirleri, genel olarak İskandinav kralları ve soylularına ilişkin övgüleri içeren dizelerden oluşmuştur. “Ayrıca bu şiirler, önemli olayları kutlamak için kullanılabilmekteydi.”²² Kimi zaman da şairlerin kendi başından geçen olaylarına yorumlarını katabilmeleri için tercih edildiği görülmüştür.

Skald türleri ve örnekleri, Thor'un ve Baldr'ın maceraları, dünyanın ve cennetin tasviri, iklimin ve hava şartlarının mitolojideki yeri, tanrılarla bütünleşip mecaz anlamlar içeren nesneleri, cinsiyet ayrımını ve zamanı konu alan hikâyeler bir araya getirilmiştir. “Öykülerde bir karışıklık olduğu ortadadır.”²³

²⁰ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 37.

²¹ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 38.

²² R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 39.

²³ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 45.

3.2.3. HÁTTATAL

Háttatal ismini taşıyan son bölüm ise ağıtlarla doldurulmuştur. “Nesir Edda’nın konumuzla en az ilgili olan bölümü Háttatal’dır ve ilk dönem İskandinav saray şairleri tarafından kullanılmış olan farklı nazım biçimlerine ilişkin açıklamaların ve çeşitli örneklerin yer aldığı bir dizi teknik tanımdan ibarettir.”²⁴ Anonim kalmayarak, skald şiirleri gibi saray şairleri tarafından yazılmıştır. İlk ağıt Norveç Kralı Haakon Haakonsson’a, bir sonraki ise onun kayınpederine hitap etmiştir.

4. ETKİLENEN TOPLUM

İskandinav kelimesiyle özdeşleşen Vikingler; kendilerini yağmalayan, sömürgeleştiren, acımasız ve korkusuz bir halk olarak tarihe tanıtmıştır. “ ‘Körfez adamı’, ‘savaşan adam’ ya da ‘yerleşen adam’ anlamına gelen ‘Viking’ sözcüğü, Danimarkalıların, Norveçlilerin ve İsveçlilerin tamamını ifade etmektedir.”²⁵ Bu halk, MS 800 yılından 1110 yıllarına kadar pagan bir dine ve bunun getirisi olarak karışık bir mitolojiye sahip olmuştur.

4.1. VİKİNGLER

Vikinglerin kayıt tutan bir topluluk olmaması, bilgilerinin günümüze kadar az olarak ulaşmasına neden olmuştur. “Vikingler yılın çok büyük kısmını denizlerde geçirmiş olan savaşçı bir halktır.”²⁶ Ancak Vikinglerden sonra kalan bilgiler İskandinavya kaynaklı olup, öncesindeki aktarımlar İskandinavya’nın dışından gelmiştir. Genel olarak Hristiyanların onların geçmişlerini kaleme alması sebebiyle Vikinglerin; gelenek göreneklerine, inançlarına, düşüncelerine sıcak bakmayan bir havanın hâkim olduğu kaynaklar günümüze taşınmıştır. İki toplumun birbirleriyle olan

²⁴ R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 28.

²⁵ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 15.

²⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 231.

etkileşimi sonrasında; bu iki ayrı mitolojinin birbirlerine eklenerek kompoze edildiği anlaşılmıştır. Örnek olarak; İngiltere'nin Cumbria şehrinde bulunan Gosforth Kilisesi'ndeki mezarlıkta, hem 11.yüzyıla ait bir haçın üstünde çarmıha gerilme tasvirini anımsatan oymalarla, hem de İskandinav tanrılarına benzetilmiş mitolojik öğeler barındıran heykellerle karşılaşmıştır.

Resim 8. İstilacı Viking Savaşçıları

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 230.

Geniş ağızlı ve kısa baltaları, ürkütücü ejderha başlıklı gemileri ve boynuzlu miğferleri her zaman vahşet imajı çizmiştir. Kuzey denizlerinin soğukkanlı ve barbar savaşçıları olarak, tarihte yer edinmiştir. Onların yaşantısına uygun olarak, eski İskandinav dillerindeki korsan anlamına gelen Viking sözcüğü bu topluluğun kaynağı olmuştur. “Sekizinci ve on birinci yüzyıllar arasında kuzeybatı Avrupa’da birçok yeri yağmalamış ve fethetmişlerdir.”²⁷

²⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 231.

Resim 9. İstilacı Viking Savaşçılar Yağmadan Sonra Eğlenirken

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 232.

Tarihte denizci, tüccar ve korsan kimliğini kazanmış Vikingler; yerel adıyla Norslar olarak bilinmiştir. Yılın neredeyse tamamını denizde geçirerek, kuzeybatı istikametine doğru, Avrupa’da 8. Ve 11. yy boyunca birçok yeri fethetmiş ve yağmalamıştır. Vikingler tarihin seyrinde savaşçı, istilacı ve denizci bir milletken; mitolojik bir topluluk haline gelmiştir. “Vikinglerin istila faaliyetlerinde uyguladıkları strateji, önceden istila edecekleri ülkenin derin bir keşfini yapmaktan geçiyordu.”²⁸

Fransızca’yı benimseyerek, Fransa’nın Normandiya bölgesinde yerleşik bulunmuştur. “Danimarkalı ve Norveç’li olan Normanlar ‘Kuzey Adamları’ batıya doğru denizleri fethetme giriştiler.”²⁹ Normanlar, aslında Norveç ve Danimarka Vikinglerinden başkası olmamıştır. Büyük Britanya’yı defalarca istila etmiş; Kanada kıyılarını, İzlanda’yı, Grönland’ı fethetmiş ve sömürgeleştirmiştir. Bunca istila,

²⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 234-235.

²⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 232.

Vikinglerin Hristiyanlaştırılmasıyla sona ermiştir. Ancak yine de, Bizans ve Roma İmparatorlukları için paralı askerlik yaparak savaşta aktif rol oynamıştır.

5. TANRIÇALAR, TANRILAR VE ÖNEMLİ KİŞİLER

İskandinav mitolojisinde kimi zaman savaşta kahramanlıkları, kimi zaman da doğaüstü güçleri tanrılara ve tanrıçalara kimlik kazanmıştır.

5.1. ASYNJUR ÜYELERİ (TANRIÇALAR)

Fani veya yarı ölümlü yarı tanrı olarak kaynaklarda yer almış, kişisel özellikleri sayesinde isimlerini yaşatmış tanrıçalar; 20 kişiden oluşmuştur.

5.1.1. FRİGG

“En yüce tanrıça olan Frigg Odin’in eas eşidir ve gök tanrıçasıdır.”³⁰ Sakinliği ve sessizliği ile iz bırakmıştır. Yunan mitolojisindeki Hera gibi, evliliklerin yöneticisi görevini de edinmiştir. Snorri Sturluson imzalı Nesir Edda’nın Skáldskaparmál bölümünde ve Manzum Edda’da yer alan Lokasenna isimli şiirde adından çokça bahsedilen Frigg; evliliğin, anneliğin ve adaletin koruyucusu olarak görülmüştür.

İskandinavya bölgesinde Orion’un Kemeri adını almış yıldızlara Friggarok, yani Frigg’in Örekesi şeklinde benzetme yapılmıştır. Keten gibi materyallerin tutturulduğu, eğilmekte olan yün, bir tarafı çatalı değnek olarak tasvir edilmiştir. “Çok sessiz ve sakın olarak resmedilmiştir.”³¹

³⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 48.

³¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 48.

5.1.2. FREYJA

Aşk ve güzelliği temsil eden tanrıça, mavi gözleriyle tasvir edilmiştir. “Çok güzel mavi gözlü bir genç kadın olarak tasvir edilmiştir.”³² Odin’in karısı olarak mitolojide geniş yer alan tanrıça, savaşta yaşamını yitiren kahramanları Asgard’da bulunan Folkvang isimli sarayına götürme görevini edinmiştir. Bununla beraber Freyja, mitolojide genel olarak devler tarafından kaçırıldığı hikâyelere konu olmuştur.

Resim 10. Sihirli Pelerinin Sahibi Freyja

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 97.

Odin’le aşk yaşarken, erkeğinin ortadan kaybolmasının ardından döktüğü kehribar ve altın gözyaşlarıyla şiiirlere konu olmuştur. “Bir çok hikâyesi devlerin onu kaçırma teşebbüsleriyle doludur.”³³ Taktığı Brisingamen adlı kolyesi sayesinde, karşısında yer alan hiçbir erkek ona başkaldıramamıştır. Valhamr isimli pelerini sayesinde ise; giyen kişiye şahin gibi uçma yeteneği sağlamıştır. Cuma günü anlamına gelen Friday, Freyja’s Day adından gelmiştir.

³² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 47.

³³ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 47-48.

5.1.3. GEFJUN

Kaynaklarda Gefjon adıyla da karşımıza çıkan tanrıça, Nesir Edda skaldlarında yer almıştır. Genel olarak çiftlik işleri ile ilgilenmesiyle bahsedilmiştir. “Kral Gylfi bugün İsveç olarak bildiğimiz ülkeyi yönetti. Onun hakkında denirdi ki avare bir kadına onunla evlenmesi karşılığında tımarından dört öküzün bir gece ve bir gündüz de sürebileceği bir arazi vermişti. Ancak bu kadın Aesir soyundandı ve adı Gefjun’dur.”³⁴

5.1.4. IDUNN

Şiir tanrısı olarak görev kazanmış Bragi’nin eşi olmasının yanı sıra; tanrıların gençliklerini koruyarak, ölümsüzlüklerini sürdürebilmeleri için sahip olduğu elmaları muhafaza etmiştir. “Uzun bir zaman önce, cennet kuleli Asgard’da oturan iyi Asa halkı, Idun’un ne kadar güvenilir biri olduğunu bildiği için, ona başka kimseye veremeyecekleri bir hazineyi koruma görevi verdi. Bu hazine bir kutu elmaydı. Idun kemerine bağladığı altın anahtarı güvenli bir şekilde sakladı.”³⁵

Resim 11. Idunn Yaşam Elmalarını Tanrılara Sunarken

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 91.

³⁴ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 31.

³⁵ James Baldwin, *Siegfried'in Hikayesi* (8. Baskı), İlyaz İzmir Yayınevi, İzmir, 2014, Sayfa 128.

5.1.5. GERÐR

Tanrı Freyr'in eşi, jötunn soyundan gelmiş bir tanrıça olduğu bilinmiştir. İskandinav bölgesinde belli tarihlerde doğa olayı olarak görülen Kuzey Işıkları'nın, yeryüzündeki kişileşmiş hali olarak tasvir edilmiştir. "Kuzey Işıkları'nı kişileşmiş halidir"³⁶

5.1.6. SİGYN

Kurnazlık ve kötülükle beslenen Loki'nin eşi olduğu bilinmiştir. "Loki'nin eşlerinden biridir ve tanrıçadır."³⁷ Ona olan sadakatine ve aşkına birçok şiirde değinilmiştir. Loki'nin; Odin'in oğlu olan Balder'in öldürülmesinde önemli rol oynaması, onun uzaklardaki bir mağaraya sürgün edilmesine ve intikam için Narfi isimli oğlunun bağırsaklarıyla bir kayaya bağlanmasına neden olmuştur. Loki'nin gözleri; eşi Sigyn tarafından tahta bir kap ile tepesindeki sarkıttan sarkan dev yılanın ağzından akmakta olan zehir gelmesin diye korunmuştur. Fakat Sigyn kabı boşaltmak istediğinde, zehir Loki'ye değmiş ve bunun da depremler yarattığına inanılmıştır.

5.1.7. FULLA

Bazı kaynaklarda Fulla için; Frigg'in şekil değiştirmiş hali şeklinde bahsedilse de, Nesir Edda'daki skald şiirlerinde adı sıkça geçirilmiştir. Sır tutan ve korumacı bir yapısı olduğu belirtilmiştir. Ayağına giydiği Frigg'e ait olan ayakkabılar ve altın kemer ile tasvir edilmiştir. "Frigg'in cariyelerinden birisidir."³⁸

³⁶ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

³⁷ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 253.

³⁸ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

5.1.8. NANNA

Nesir Edda’da bolca adı geçen Nanna’nın, öldürülen Balder’in eşi ve tanrı Forseti’nin annesi olduğu belirtilmiştir. “Balder’in ölümünden sonra kalbi durarak öldü ve Balder’le birlikte yakıldı.”³⁹ Fakat Balder ve Nanna, alt dünya adı verilen Hel’de yeniden bir araya gelmiştir. Balder’in tekrar dirilmesi için, tanrı Hermóðr ile Nanna iş birliği yapmıştır. Fakat planlarında sonuca varılamamıştır.

5.1.9. NJÖRUN

Bazı kaynaklarda Nerthus adıyla geçmiştir. Nesir Edda’nın birkaç satırında adına rastlanmış olsa da, herhangi bir kişisel özelliği ya da tanrısal meziyetlerinden bahsedilmemiştir. “Etimolojik olarak Njörðr ile birlikte anılmaktadır.”⁴⁰

5.1.10. GERSEMİ

Güzellik tanrıçası olarak bilinmiştir. “Adı hazine anlamına gelmektedir.”⁴¹ Güneş tanrısı olarak kaynaklarda çok yer almayan Odr ile bereket tanrıçası olan Freyja’nın kızı şeklinde Gersemi’den bahsedilmiştir.

5.1.11. EİR

Nesir Edda ve Manzum Edda’nın yanında, Norveç’te bulunan runik yazılarda da adının geçtiği görülmüştür. “Sağlık tanrıçası ve en iyi doktordur.”⁴² Merhamet, iyileştirme ve yardım yeteneğine sahip olduğu için, tanrıça ve valkür olarak aktarılmıştır.

³⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 53.

⁴⁰ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

⁴¹ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

⁴² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 46.

5.1.12. ILMR

Bazı skaldik şiirlerin satırlarında adına birkaç kere denk gelinmiş, fakat görevi veya kişiliği hakkında bir bilgi verilmediği görülmüştür. “Görevi bilinmemektedir, adı kadınlarla anılmaktadır.”⁴³

5.1.13. GNÁ VE HÓFVARPNİR

Nesir Edda’nın bir bölümündeki şiirde, öteki dünyaların koruyucu ve gözetleyici tanrıçası olarak anlatılmıştır. Ona eşlik eden, su üstünden giden atına Hófvarpnir adı verilmiştir. “Öteki Dünyaların Tanrıçası ve su-üstünden giden atı”⁴⁴

5.1.14. RÁN

Mitolojide denizlerin tanrıçası kimliğine sahip bir dev olarak belirtilmiştir. Aegir’in eşi olduğu, tuttuğu bir ağ sayesinde denizlerde kaybolan veya boğulanları yanına çektiği bilinmiştir. “Denizlerin fırtına tanrıçasıydı.”⁴⁵

5.1.15. SJÖFN

Sjofn adıyla da skaldik şiirlerinde adına az rastlanan tanrıçaya, aşk tanrıçası olarak görevlendirme yapılmıştır. “Evli çiftler arasındaki kavgaları durdurmak onun göreviydi.”⁴⁶

⁴³ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

⁴⁴ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 249.

⁴⁵ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 60.

⁴⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 61.

5.1.16. SKADI

Kış tanrıçası olarak kaynakların birkaç bölümünde adı geçse de, tanrısal yeteneğe sahip bir dev olduğu bilinmiştir. “Dişi dev, kayakları ile büyük mesafeler kat etti, oku her zaman yanındaydı ve vahşi hayvanları avladı.”⁴⁷ Njord ile evlenmiş, fakat yapı ve fikir ayrılıkları nedeniyle ayrı yaşamalarına karar verilmiştir.

Resim 12. Skadi

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 62.

5.1.17. SNOTRA

İleri görüşlü ve sakınan bir yapıya sahip olduğu için, ihtiyat tanrısı olarak belirtilmiştir. “Bilge ve nazik tanrıça, bilgelik ve bilgi tanrıçasıydı.”⁴⁸

⁴⁷ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 122.

⁴⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 63.

5.1.18. SÁGA

Skaldik şiirlerde bilgelik ve görü tanrıçaları olarak adları geçmiştir. “Odin’le evi Sokkvabekk’te içki içen tanrıçadır. Tarih tanrıçasıydı. İsminin anlamı gaipden haber verendir.”⁴⁹

5.1.19. SÓL

Güneş’in koruyucusu ve onun tanrıçası olarak mitolojide yer almıştır. “Güneş Tanrıçası”⁵⁰

5.1.20. SYN

Adalet duygusunun yoğunluğu nedeniyle, itiraz ve direniş tanrıçası şeklinde şiirlerde adından bahsedilmiştir. “Davalarda sanıkları koruyan tanrıçadır. Frigg’in yardımcılarında biriydi ve Frigg’in sarayının kapısını korurdu.”⁵¹

5.2. AESİR ÜYELERİ (TANRILAR)

İki tanrı topluluğu İskandinav mitolojisine hâkim olmuştur. Bunlar, Vanir (tekil hali Vanr) ve Aesir (tekil hali Áss) isimlerini almıştır. Germence bir kelimedenden türetilen Áss, tanrı anlamını taşımıştır. Vanr ise; Latince’de Aşk Tanrıçası olarak adlandırılan Venüs ve eski İskandinav dillerinde yaygın olan dost kelimesiyle ilişkilendirilerek kullanılmıştır. Bunun başlıca nedeni ise insanoğluna elinden geldiğince hayırda bulunmaya çalışan Vanir tanrılarının etkisi olmuştur. Fakat haklarında günümüze ulaşan çok fazla mit olmaması sebebiyle, kendilerine dair

⁴⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 61.

⁵⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 61.

⁵¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 63.

bilgiler şiirlerdeki değinmelerden alınmıştır. “Bu topluluk tanrısal güçleriyle insanları, dünyaları ve yaşananları yönetir.”⁵²

5.2.1. THOR

Savaşçı Thor veya Aesir’in Thor’u olarak bilinmiş, üç değerli eşyaya sahip olmuş ve gücünü bu eşyalara hükmederek katlamasıyla mitolojide yer almıştır. Demirden eldivenleri, bu eldivenlerin hükmettiği kudretli Mjölnir denilen çekici ve taktığında devasa güce kavuştuğu güç kemeri olmuştur. İzlanda ve Norveç’in fiyortlarında yaşayan Vikinglerin, canavar ve dev savaşçısı olarak anılmıştır. “Devlerle ve trollerle savaşmaktadır.”⁵³

Resim 13. Thor

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 65.

Savaş tanrısı olan Thor, şimşek ile sembolize edilmiştir. Kızıl sakallı bu tanrı, Odin’nden sonra en önemli üne sahip olmuştur. Gücünü; demir eldivenleriyle, güç sağlayan Meginjord adlı sihirli kemeriyle ve Mjölnir olarak anılan çekiciyle

⁵² Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 251.

⁵³ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 254.

kanıtlanmıştır. “Çekiç yapılırken Loki sinek kılığına girip cüceleri ısırarak rahatsız edince bir kaza olmuş çekicin sapı kısalmıştır.”⁵⁴ Birçok savaşı ve macerası devler ülkesinde geçmiştir.

Resim 14. Çekici Yapan Cüceler

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 44.

Çekici, Eitri ve Brokk isimli 2 cüce tarafından tasarlanmıştır. Bumerang etkisine sahip olduğu gibi, saklanması istendiğinde kolayca küçülebilmıştır. Kılık değiştirmek istediğinde ise; çekici kendi etrafında döndürmesi yeterli olmuştur. Farklı mitlerde Donar ve Atl adlarını da aldığı görülmüştür. Almancada çarşamba gününü ifade eden Donnerdag ve İngilizcedeki Thursday, Thor’un adından gelmiştir. “Sakson ve Germen mitolojisinde de kendisine yer edinmiştir.”⁵⁵

⁵⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 64.

⁵⁵ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 254.

5.2.2. BALDR (BALDER)

İsminin muzaffer anlamı taşımasıyla bilinen, gözyaşı tanrısı olarak nam salmış ve Aesir kimliğini taşımıştır. “Cennette Glitnir denilen bir yeri korumaktadır.”⁵⁶ Çok yakışıklı olmasının yanı sıra, Frigg ve Odin’in oğlu olarak adil yapısıyla tanınmıştır. Anlaşmazlıklarda önemli bir rol oynamış, bütün tanrılar adaleti sağlaması için kendisine başvurmuştur.

Resim 15. Balder

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 136.

“Balder, ökse otundan yapılma ok ile vurulmuş, ölü yatıyordu. Tanrılar toplandı, ağlayıp giysilerini paraladılar.”⁵⁷ Balder bir kaza sonucu, Loki tarafından öldürülmüştür. Thor, Balder’in intikamını almak için Loki’nin peşinde aylarca arama yapmıştır.

⁵⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 43.

⁵⁷ Neil Gaiman, *İskandinav Mitolojisi* (1. Baskı), İthaki Yayınları, İstanbul, 2018, Sayfa 246.

Resim 16. Aesir Soylu Tanrılar ve Baldr

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 82.

5.2.3. NJÖRÐR

Deniz tanrısı olarak skald şiirlerinde adından bahsedilen satırların yanı sıra, Viking gemilerinde de çeşitli tasvirlerinin çizildiği görülmüştür. “Rüzgârın rotasını ve yine de denizi ve ateşi yönetirdi; insanlar ona yolculukları ve avcılıkları için dua ederdi. Öyle müreffeh ve zenginlikte mebzöldü ki onlara büyük toprak ya da edevat çoklukları verebilirdi; bu tür şeyler için insanları kendisine dua ettirirdi.”⁵⁸

5.2.4. FREYR

Freyja’nın erkek kardeşi, deniz tanrısı olan Njord’un oğlu olarak ifade edilmiştir. Tarım ürünlerini, yağmuru ve güneşin parlamasını yönetmesiyle beraber; fanilere zevk ve barış bahsettiği aktarılmıştır. “Gullinborsti isimli altın kıllı ve dünyanın en hızlı hayvanı olan yaban domuzuna sahip.”⁵⁹ Vanir kimliğinin yanında,

⁵⁸ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 53.

⁵⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 48.

Dokuz diyardan Alfheim adlı ışık elflerinin ülkesini de yabandomuzu Gulinbursti'yi sürerek yönetmiştir.

Surtr tarafından Ragnarok'ta öldürüleceği fakat yenilenen dünyada bir süre sonra yeniden dirileceği ve önemli bir pozisyonda olacağı belirtilmiştir. “Uppsala'daki Freyr idolü devasa bir erkeklik organına sahiptir ve Freyr'e açık bir şekilde sadece dünyanın yükselişi için değil aynı zamanda insanın yükselişi için de başvurulmaktadır.”⁶⁰

5.2.5. TYR

Nazım Edda'da sıklıkla adı geçen Tyr'ın, Odin'in oğlu olduğu bilinmiştir. Loki'nin oğullarından olan Kurt Fenrir yüzünden gelecekte kıyamet kopacağı haberini alan kâhinler, daha büyümeden kurdu zincire vurmuştur. “Sadece o kurt Fenrir'in ağzına elini sokacak kadar cesurdu.”⁶¹ Bu tutsaklık sürecinde kurda Tyr göz kulak olmuştur. Bir gün kurt, zincirlerinden kurtulup hıncını alamamış ve Tyr'ın sağ elini kapmıştır. Bu nedenle birçok kaynakta Tyr için tek elli olduğu yazılmıştır. Savaşa giden Vikingler; savaş aletlerine kendisini tek elli ve tek gözlü olarak tasvir edip, resmetmiştir.

Sembölü için yukarıyı gösteren ok tercih edilmiştir. Ayrıca; İngiliz dilinde Tuesday olarak adlandırılan salı günü, Tyr'ün kutsal günü olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle, kelimenin başındaki Tue'nun kendi adından geldiği iletilmiştir. “Tyr aynı zamanda Anglo Saksonlar tarafından TiwTiu olarak da adlandırıldı.”⁶²

⁶⁰ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 35.

⁶¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 67.

⁶² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 67.

5.2.6. BRAGİ

Frigg ve Odin'in oğlu, İdunn'un eşi olduğu bilinmiştir. Şiir, arp ve müzik tanrısı olarak bilinmiştir. "Odin'in baş şairiydi ve çok adıldı. İdun'la evliydi ve dilinin üzerine kazınmış rünler vardı."⁶³

5.2.7. HEİMDALLR

Bifrost adını taşıyan Gökkuşağı Köprüsü'nün nöbetçisi ve şafak tanrısı olarak bilinmiştir. "Aesir'i düşmanlarına karşı korur ve gözetler."⁶⁴ Çok yüksek olan duyu gücü sayesinde kilometrelerce ötedeki sesleri bile algılamasına yardımcı olmuştur. Son savaşın vakti geldiğinde tanrıları haberdar edip bir araya getirmek için, Giallarhorn Borusu'nu çalmakla görevlendirilmiştir. Bu savaşta Loki'ye karşı büyük mücadele göstermiş, rakibini alt etse bile aldığı hasarın acısına dayanamayarak, savaş alanında hayatını yitirmiştir.

Resim 17. Heimdall

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 42.

⁶³ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 43.

⁶⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 50.

5.2.8. HÖDR

Odin'in oğlu ve Balder'in ikizi şeklinde aktarılmış, kör doğmasından dolayı kış ve karanlık tanrısı olarak anılmıştır. “Yeterli derecede güçlüdür, ancak tanrılar onun adını anmaktan çekinmektedir ancak Hödr'ün ellerinin meziyetleri hem tanrıların hem insanların arasında yaşayacaktır.”⁶⁵ Loki'nin kurnazlığına kanarak, kardeşi Balder'i öldürmesinin üzerine; Váli tarafından Ragnarok'a kadar hayatı sonlandırılmıştır.

5.2.9. VÍDARR

Grid isimli dişi bir dev ve Odin'in oğlu olarak bilinen Vidar, Vali ismindeki ikiz kardeşiyle birlikte Vidi'de yaşamıştır. Son savaş olan Ragnarok'ta babasının intikamını almak için Kurt Fenrir'i öldürmüştür. Hayatta kalan son Aesirlerden biri olmuştur. Güçlü ve sessiz kişiliğinden dolayı, yalnızlık tanısı ismiyle de mitolojide yer almıştır. “Tanrıların en güçlülerinden ve intikam tanrısı olarak kabul edilirdi.”⁶⁶

5.2.10. VÁLİ

Dev Rindr ile tanrıların tanrısı gibi görülen Odin'in oğlu, Thor ve Balder gibi kardeşlere sahip bir tanrı şeklinde belirtilmiştir. Bir görevi üstlenmesi amacıyla doğurulmuştur. Bu görev; Loki'nin kışkırtması üzerine, kardeşi Balder'i öldüren bir diğer kardeşi Hódr'den intikam alması olmuştur. Doğumunun üstünden 24 saat geçmeden yetişkinliğe erişmiş ve Hódr'ü öldürmüştür. “Ragnarok'ta sağ kalacak 7 Aesir'den biridir.”⁶⁷

⁶⁵ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 57.

⁶⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 69.

⁶⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 67.

5.2.11. ULLR

Sif ve Thor'un oğlu, İskandinav bölgesinde yer alan Ydal'da yaşamış; düello, okçuluk ve av tanrısı olarak bilinmiştir. Düellolar sırasında yardım etmesi için çağrıldığı şiirlerde aktarılmıştır. Porsuk ağacından elde edilmiş uzun yayı, silah olarak kullanmıştır. "Sıklıkla tapılan bir tanrıydı. Hatta bir ara en yüksek tanrılardan biri kabul edilmiştir."⁶⁸

5.2.12. FORSETİ

İskandinav mitolojisinin en yüce tanrısı olan Odin'in torunu, en sevilen tanrı olarak kabul edilen Balder'in oğlu olduğu bilinmiştir. İsminin yöneten anlamı taşımasından dolayı, adalet tanrısı kimliği kazanmıştır. "Evi Glidnir (Parıldama)'dır."⁶⁹

5.2.13. FREYJA

Cinsiyetsiz olduğuna dair bilgiye çoğu kaynakta değinilmiş, hem tanrı hem de tanrıça gibi betimlemelerle karşımıza çıkmıştır. "Alman mitolojisindeki tanrıça Frigg'le eşdeğerdir."⁷⁰ Nesir Edda'da bereketin yanında, çekiciliğin ve cinselliğin temsili olarak da anlatılmıştır.

⁶⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 67.

⁶⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 47.

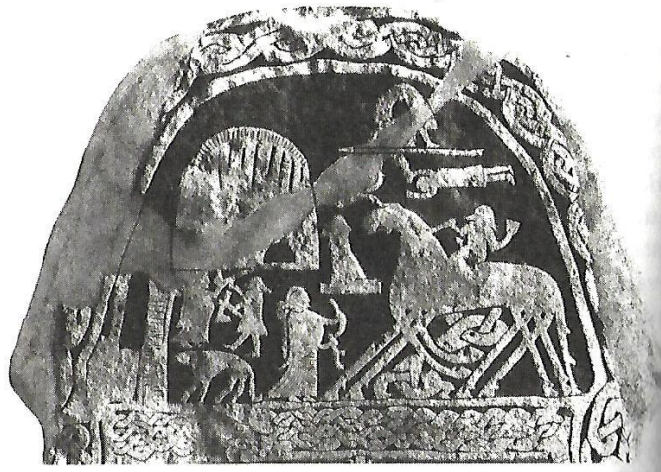
⁷⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 48.

5.3. ÖNEMLİ KİŞİLER

Kaynaklardan edinilen bilgilerde sınıflandırılmamış, fakat destanlarda önemle bahsedilmiş kişiler de yer almıştır.

5.3.1. ODİN

Şiir, tahrik ve hiddet anlamlarını taşımış; gerektiği zaman kartala dönüşerek biçim değiştirmiş, Tanrıların babası olarak tanımlanmıştır. Bestla ve donmuş dev Borr'un oğlu, dokuz diyarın gözetmeni olarak mitolojide çok önemli bir konuma sahip olmuştur. “Ayrıca yeryüzüne ve gökyüzüne hâkimdir, gerektiğinde kartala dönüşebilir.”⁷¹ Kelt haçı, güneş ve karga (kuzgun) ile sembolize edilmiştir. Yüceliğini; hedefini hiç şaşmayan mızrağı Gungnir ve sekiz bacaklı atların efendisi olarak bilinen Sleipnir ile kanıtlamıştır. Odin tarafından insan ırkının insan ırkının yaratıldığına ve onların kaderini kendisinin çizdiğine inanılmıştır.

Resim 18. Odin ve Sekiz Bacaklı Atı Sleipnir'i Temsil Eden Oyma Motif

Kaynak: R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 36.

⁷¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 55.

Odin karakteri isim değiştirerek farklı mitolojilerde de karşımıza çıkmıştır. “Germen mitlerinde ve Nibelungen destanında Wotan olarak adlandırılmıştır.”⁷² Buradan kaynakla; İngilizce dilindeki arşamba gününü ifade eden Wednesday, Wodan’s Day yani Odin’in gününden gelmiştir.

Bilgeliğin ve zaferin tanrısı Odin, tek gözlü bir ihtiyar olarak resmedilmiştir. Tek gözlü olması mitolojide bir hikyeye sahip olmasına sebep olmuştur. “Hiddet, fke ve hitabet ile ilgili birçok kavram ile açıklanmaktadır.”⁷³

Resim 19. Tek Gözlü Odin Tasviri

Kaynak: R. I. Page, *İskandinav Mitleri* (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017, Sayfa 11.

Vilje ve Ve isimli iki kardeşini birden kaybetmesinin ardından; onları bulmak için diyar diyar gezişini, bulamayınca kuyu bekçiliği yapan bilge bir mimar ile

⁷² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 57.

⁷³ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 253.

anlaşarak onun bilgeliği karşısında gözünü feda etmesini konu almıştır. “Bilgeliğin ve bilginin kaynağı olarak görülür.”⁷⁴

Resim 20. Odin ve Kuzgunları

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 83.

Savaşçıların, kralların, şairlerin ve büyüünün tanrısı olarak bilinmiştir. Odin’in doğasında bulunan çeşitlilik nedeniyle çok sayıda isme sahip olduğu görülmüştür. Örneğin; Síðhöttir ve Grímr adları kendisinin kılık ve şekil değiştirerek yolculuklara çıkmasından gelmiştir. Mimisbrunn kuyusundan sağduyu ve bilgelik kazanabilmek için bir yudum su içme pahasına tek gözünü kaybetmesi ona; Bileygr, Blindi ve Hár adlarını kazandırmıştır. “Çoğunlukla kurban törenleri kendisi adına yapılmaktadır.”⁷⁵

5.3.2. LOKİ

İskandinav mitlerindeki Loki; Hristiyan mitlerindeki şeytan ile bir takım benzerlikler görse de, genellikle takındığı haylaz tavır ile kimlik kazanmıştır. Tanrıların düşmanı ve yok etme arzusuyla mitlerde karşımıza çıkmıştır. Ölümlü

⁷⁴ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 253.

⁷⁵ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 253.

insanlar da sahip olduğu şekil değıştirebilme özelliği dışında herhangi bir tanrısal gücü olmadığı bilinmiştir. “Uçan ayakkabıları sayesinde Loki gökte yürür ve şekil değıştirerek başka insanların suretine ya da hayvanların şekline bürünür ancak gerçek silahı aklıdır.”⁷⁶

Resim 21. Loki

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 33.

Bazı kaynaklarda Odin’in erkek kardeşi, bazılarında ise Odin’in evlatlığı olarak yer almıştır. “Cinsiyetini değıştirdiği de olurdu.”⁷⁷ Mitolojideki kimliği; ateş tanrısından gelmiş, Edda’da kimi zaman tanrılara dost, kimi zaman da düşman olarak bahsedilmiştir. Yine de kurnazlığı ve huysuzluğu ile ön plana çıkmıştır. Biçim değıştirme özelliği sayesinde insan veya hayvan kılığına bürünmüştür.

⁷⁶ Neil Gaiman, *İskandinav Mitolojisi* (1. Baskı), İthaki Yayınevi, İstanbul, 2018, Sayfa 24.

⁷⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 51.

Loki'nin mitolojide bilinen 3 tane çocuğu olmuştur. Bunlardan biri; ölüm tanrıçası ünvanını almış Hel, Kurt Fenrir ve kuyruğunu savuruşuyla denizin derinliklerinde fırtına etkisi yaratan yılan Jörmungand'dır. Işık tanrısını ve Odin'in oğlu Balder'i, ökseotundan yaptığı bir ok ile öldürmesi onun en büyük kötülüğü olmuştur. Öfkeli tanrılar bu kötülüğü karşısında Loki'yi Ragnarok'a kadar bir kaya parçasına bağlamaya karar vermiştir. "Ragnarok geldiğinde Loki Odin'in oğlu Heimdall ile dövüşecek bu dövüşün galibi olmayacak ve her ikisi de savaşta ölecektir."⁷⁸

Resim 22. Ragnarok

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 60.

5.3.3. VALKYRIE (VALKÜRLER)

Güzel ve genç bakirelerden oluşan, ata mızrakla ve miğferle silahlanarak binen, Odin'in yardımcılarına bu ad verilmiştir. Einherjar denilen savaşçılar hava yolu kullanarak kanatlı savaşa götürmeleri görevi verilmiştir. Modern çağda fiziki özelliklerinin oldukça estetik yorumlanmalarını görsek de, aslında sahip oldukları

⁷⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 53.

atların kurtlarla kırma bir yapıda olduğu belirtilmiştir. “Yani bilinenin tersine Valkürler kanatlı atlar sürmezler. Onların evcil hayvanları cesetlere ve ölü savaşçılara dadanan sürülerden oluşan kurtlardır.”⁷⁹

Resim 23. Valkürler

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 69.

5.3.4. EİNERJAR

Cesur ve becerikli askerlerin ruhani olarak bu isme uygun olduğu kabul edilmiştir. Loki tarafından kahraman savaşçıların, ruhları ile aynı ismi taşıyan Eînerjar tepesine bırakıldığına ve bu güç sayesinde oluştuklarına inanılmıştır. “Eînerjar tepesinin özel gücü sayesinde Eînerjar olurlar.”⁸⁰ Görünüşleri; baş bölümü koç biçiminde, vücutlarının geri kalan kısmı ise insansı bir yapıda tasvir edilmiştir. Eînerjarların birbirleri aralarında yardım talep etmek için, ellerinde bulunan deniz kabuğu biçimindeki boruyu çaldıkları mitolojide yer almıştır.

⁷⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 69.

⁸⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 47.

5.3.5. AEGİR (ÆGİR)

Suyla bağdaştırılan bu tanrı, Gymir (kör eden) ve Hler isimleriyle tanınmıştır. Okyanusun veya deniz kıyısının tanrısı olarak görevlendirilmiştir. Ancak Vanirlerden bir dev olduğu bilinmiştir. Kızdığında fırtınalar yaratma gücüyle mitolojide yer edinmiştir. “İnsanlar eğer karısı kötü kraliçe Ran’ın kötü huyları olmasaymış, onun çok iyi ve sessiz bir dev olacağına inanırlarmış.”⁸¹

“Aegir tanrılar için bira mayalardı.”⁸² Misafirperver oluşuyla ünlenmiştir. Evini ışıklandırmak için ateş yakmak yerine, yerlere altın sermiştir. Bu nedenle mitolojide altına Aegir’in Ateşi adıyla da atıflarda bulunulmuştur.

5.3.6. NORNLAR

Kader tanrıları olarak bilinmiştir. Norse Mitolojisi’ndeki gibi 3 şekilde incelenmiştir. Urd geçmişi ifade ederken, Verdandi şimdiki zamanı tasvir etmiş, Skuld ise geleceği temsil etmiştir. “Grek mitolojisindeki Mireleri andırmaktadır.”⁸³

⁸¹ James Baldwin, *Siegfried’in Hikayesi* (8. Baskı), İlya İzmir Yayınevi, İzmir, 2014, Sayfa 76-77.

⁸² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 41.

⁸³ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 54.

Resim 24. Kutsal Ağaç Yggdrasil'in ve Urd, Vervandi, Skuld

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 86.

Nornlar özellikleri bakımından oldukça farklı tutulmuştur. Kaynak ağacının büyüebilmesi ve bilgeliği temsil edebilmek için her gün su vermiştir. İlahi adaleti nornlar yönetmiştir. “İnsanların gereksinimlerini sağlar ve onların mukadderatlarını düzenlerler.”⁸⁴

6. KUZHEY KOZMOLOJİSİ'NİN DOKUZ DÜNYASI

İskandinav inanışında; var olan eko sisteme anlam kazandırmak amacıyla yazılmış veya sözlü yolla günümüze kadar aktarılmış çeşitli destanlara rastlanmıştır. “Ayrıntılı ve karışık yapılı İskandinav Kozmolojisi, tam da yaratılış anında başlamaktadır.”⁸⁵

⁸⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 54.

⁸⁵ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 25.

6.1. ÁSGARÐR

Tanruların yaşamlarını sürdürdükleri yere bu ad verilmiştir. “Yunan mitolojisindeki Olympus Dağı’dır.”⁸⁶ Gökkuşağı köprüsü kullanılarak ulaşım sağlanmıştır. Bu köprü de Bifrost olarak adlandırılmıştır. Cennetin bulunduğu yer olarak anlamlandırılmıştır. Bu cennette olan evlerin ve sarayların gümüşten veya altından yapıldığında inanılmıştır. Valhalla, Odin’in sarayı olarak önemli bir ün kazanmıştır. Fakat bu mitolojide, şeytanların ve devlerin tanrılarla olan Ragnarok adlı son savaşında Asgard’ın yok edildiği anlatılmıştır.

6.2. ÁLFHEIMR

Peri halkına bu ad verilmiştir. Yapısal özellikleri olarak; insana benzemeleri fakat daha kısa ve narin olmaları farklarını ortaya çıkarmıştır. Alflar bu narinliğinin yanı sıra güçlü ve hızlı olmalarıyla da bilinmiştir. Ses tonlarının melodik olduğu ve genel olarak 1200 yılı aşkın bir yaşama sahip oldukları aktarılmıştır. Bu uzun yaşamın ardından Alfların; ya uzak ve bilinmeyen diyarlara gittikleri, ya da hayatın zorluk ve kötülüklerinden bunaldıkları için kendilerini ölüme terk etmeyi seçtikleri söylenmiştir. Buna dayanarak ölümsüz olduklarına inanılmıştır. “Devler insanlar ve cücelerin aksine Alflar savaşçı değillerdi.”⁸⁷

Alf ırkı; denizlerde veya dağlarda gezinmek yerine gökyüzünü izlemeyi ve ormanlarında bir şeyler yetiştirmeyi tercih etmiştir. “İnsanlar onları ışığın cinleri olarak biliyordu.”⁸⁸ Diğer ırklarla iletişim halinde kalmayı sevmedikleri gibi; insanlara göre daha güzel olmaları, arkadaşlık ilişkilerine pek sıcak bakmamalarına neden olmuştur.

⁸⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 40.

⁸⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 39.

⁸⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 39.

Okçuluğa ilgi duymaları ve savaşlardaki çeviklikleriyle bilinmiştir. Bu ırkın tanrının isteği olmadan doğduklarına inanılmıştır. “Elfler genelde 1200 yıldan fazla yaşarlar. Bu yaşamın sonucunda ya yaşamdaki kötülüklerden sıkıldıkları için ölümü tercih ederler ya da bilinmeyen bir diyara göç ederler. Bu nedenle Elflerin ölümsüz oldukları söylenir.”⁸⁹

Alfların iki farklı yapıya sahip oldukları çeşitli kaynaklarda işlenmiştir. Dokuz âlemlerden birinde yaşamlarını sürdüren Svartalfaheim adlı beyaz alflar ve Dev Ymir’in cesedinden beslendiklerine inanılan yüzü siyah alflar olduğu bilinmiştir. Siyah alfların, devlerden ve tanrılardan korkmaları sebebiyle taşların aralarına saklandıkları için bu renge sahip olduklarına inanılmıştır. “Elfler diğer ırklarla ilişki kurmayı pek tercih etmezler.”⁹⁰

6.3. NİDAVELLİR

Odin’in görev vermesi üzerine cüceler, dağların içlerine ve karanlığa doğru yerleşmiştir. Madenlerde çalışmayı tercih ederek, kıymetli taşlarla ilgilenmiştir. Daha önceki açgözlü kişiliklerinden uzaklaşıp, iş ahlakına önem vermiştir. Işığın tanrı tarafından yaratılan bir lanet olduğuna inanılmıştır. “Korkunç gözüken mistik bir insanımsı yaratıktır.”⁹¹ Dağlara insan kaçırma hikâyeleri mitlere konu olmuştur. Bu ırk troller adını almıştır.

⁸⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 37.

⁹⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 38.

⁹¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 67.

Resim 25. Trol

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 66.

6.4. MİDGARD

“İkinci seviye, insanların yaşadığı Midgard idi.”⁹² Fanilerin yaşadığı Orta dünya olarak bilinmiştir.

“Asgard ve Midgard, Bifrost (Titreyen Yol) olarak adlandırılan alevli bir gökkuşağı köprüsü ile birbirine bağlanıyordu.”⁹³

6.5. JÖTUNHEİMR

İnsan formunda görünseler de, daha büyük ve kuvvetli oluşları farklarını ortaya koymuştur. Cinsiyetsiz bir yapıya sahip oldukları bilinmiştir. “Genellikle insan görünümünde fakat anormal büyüklükte ve çok kuvvetli tasvir edilmişlerdir.”⁹⁴

⁹² Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 26.

⁹³ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 26.

⁹⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 45.

6.6. VANAHEİMR

Adak tanrısı olarak anılan Vanir tanrıları, tarım ve ticaret alanlarında İskandinav toplumu üzerinde önemli bir rol oynamıştır. Halk, bolluk ve bereketin ödülünü yücelerine ibadet ederek vermiştir. “Daha sonra Aesirler ile birleşen bereket tanrıları ırkıdır.”⁹⁵

6.7. NİFLHEİMR

Buz dünyası adını almış, karlarla kaplı olduğu aktarılmıştır. “Kuzeyde karanlık âlem Niflheim uzanır. Orada on bir zehirli nehir, sisi boylu boyunca keser ve hepsinin kaynağı da ortalarında bulunan, gürüldeyen girdap Hvergelmir’dir.”⁹⁶

6.8. MUSPELSHEİM

Kaynaklarda lavların ve ateşlerin hâkim olduğu bir ülke olarak adından bahsedilmiştir. Babaları Surt ve ateş devi olan oğulları tarafından yönetilmiştir. “Güneydeki, dev Surt tarafından korunan ateş diyarıdır.”⁹⁷

6.9. HELHEİMR

Kötülerin yaşadığı yer altı dünyası olarak şiirlerde yer almıştır. “Niflheim’da yer alan ve canavar Hel tarafından yönetilen ölümler diyarıdır.”⁹⁸

⁹⁵ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 385.

⁹⁶ Neil Gaiman, *İskandinav Mitolojisi* (1. Baskı), İthaki Yayınları, İstanbul, 2018, Sayfa 29.

⁹⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 380.

⁹⁸ Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 377.

7. ZAMANIN YARATILIŞ DESTANI

Önceleri her şeyin sabit olduğuna, zamanın olmadığına inanılmıştır. “Başlangıçta sadece soğuk ve sıcak vardı.”⁹⁹ Ancak Gece ve Gündüz isimli oğullar; atlarıyla beraber dünyayı dolaşmaları için, Aesir Jotun kadını tarafından gökyüzüne konulmuştur.

Öncelikle; yellerinde kırağı bulunan ve gümüşle kaplanmış Rimfaske adlı kısrağın efendisi Gece dünyayı sabaha kadar dolaşmış, kısrağın yelesinden düşen çiğ damlalarını her sabah etrafa yaymıştır. Onu hemen ardından diğer oğlu Gündüz; yelesinin parlaklığı yüzünden Skinfakse ismini almış kısrağıyla takip etmiştir. “Onu daha sonra oğlu Gündüz takip ediyordu.”¹⁰⁰

Tanrılar Muspellsheim’den büyük kıvılcımlar alarak güneşi yaratmıştır. Daha sonra Ay da oluşturularak, kendi yörüngesine oturtulmuştur. Bulundukları yerde kalabilmeleri için; ikisine birden iki adet oğul ve birer at arabası verilmiştir. Güneşi ve ayı takip etmesi için, peşlerine iki tane pis ve büyük kurt takmıştır. “Kim bilir belki de bir gün bu iki koca pis kurt Ay ve Güneşi yakalamayı başaracaklar.”

Daha sonra devler ve tanrılar arasında geçen, kıyametle eş değer savaşa Ragnarok adı verilmiştir. İzlanda Edda’larında devlerin başına Loki’nin geçeceği ve birlikte Asgard’a yani tanrıların evine saldıracağı planın işlendiği görülmüştür. Bu saldırıyı Heimdall’ın borazanını kullanarak haber vereceğini, bu savaşın sonundaki yok oluştan yeni bir yaşamın başlayacağına inanılmıştır. “Rivayete göre her yerde savaş ve ölüm olacaktır.”¹⁰¹

⁹⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 79.

¹⁰⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 84.

¹⁰¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 59.

Resim 26. Ragnarok'un Tasviri

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 114.

Asgard'da bulunan 12 adet krallıktan biri olan Valhalla, son savaşa kadar tanrılara ev sahipliği yapmıştır. Devler ile tanrılar arasındaki savaşta, zorlu mücadelenin ardından hayatlarını kaybettiklerinde tanrılar buraya getirilmiştir. Hayatını kaybeden tanrılar taşıma görevi; savaşta gözetmenlik yapan ve Odin'in hizmetkârları olarak mitolojide yer alan Valkyrie'lere verilmiştir. "Sonrasında dünya ateşler içinde yanacak."¹⁰²

Valhalla, öteki dünya inancının temelinde yer edinmiştir. Bu alanın Asgard'ın en önemli ve en büyük salonlarından biri olduğu sagalarda geçmiştir. Odin'in masasında savaşta hayatını kaybeden savaşçıların şarap içeceğine ve Ragnarok'ta Odin ile beraber devlerle savaşılacağına inanılmıştır. "Sonunda nefret ve keder kaybolacak ve kalan lif ve lifhasirler mutlu bir şekilde yaşayacak."¹⁰³

¹⁰² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 60.

¹⁰³ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 60.

Resim 27. Valhalla

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 26.

8. EVRENİN VE DÜNYA’NIN YARATILIŞI

İzlanda ve Eski Norveç kaynaklarında işlenmiş olan evren ve dünya olgusunun, mevcut sistemde mitoloji öğeleriyle desteklenerek destanlaştırıldığı görülmüştür. “İskandinav mitolojilerinde de her mitolojide olduğu gibi çok tanrıcılık (Paganizm) esastır.”¹⁰⁴

8.1. DÜNYA’NIN YARATILIŞI

Ginnungagap isimli sonsuz bir boşluğu andıran dipsiz kuyunun; bir yanında kızgın alevler denizi Muspelsheim, diğer yanında ise sis ve soğuk ülkesi Niflheim’ın

¹⁰⁴ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 73.

olduğuna inanılmıştır. “Niflheim’in karanlığında Muspell ışıktır, puslar diyarının ışık tuttuğu yerde onun erimiş lavları vardır.”¹⁰⁵ Yani genel hatlarıyla sıcak ve soğuk temsil edilmiştir. Bu noktada yaşamın merkezi olarak karanlık ve ışığın tam ortasında bulunduğu için Ginnungagap görülmüştür.

8.2. İNSANOĞLUNUN YARATILIŞI

İskandinav ırkından gelen soy için 2 farklı destan yazılmıştır. Bu destanlar; çeşitli kaynaklarda konu alınmış, görünüm bakımından birbirlerinden ayrışmıştır. “Yavaş yavaş karlar eridi ve damlalara dönüştü.”¹⁰⁶ Ymir soyunda, insanoğlunun devasa büyüklüğü ve gücüne dikkat çekilmiştir. Embla soyunda ise; daha kutsal ve doğauşt bir yaratılış söz konusu olmuştur.

8.2.1. YMİR SOYU

Ymir; karların yavaşça eriyip damlalara dönüşmesiyle, bu damlaların da soğukla şekillenerek, sıcağın ona can vermesiyle oluşmuştur. Buzlar erimeye devam ederken farklı bir canlı daha hayat bulmuştur. Bu canlı; boynuzlu ve memeli bir inek olarak mitolojide geçmiş, Audhumla adını almıştır. Bereketini, memelerindeki sütün hiç durmayacakmışasına yoğun akmasıyla kanıtlamıştır. Ymir bu sütle beslenmiştir. “Soğuk bu damlaları şekillendirdi, sıcak can verdi ve böylelikle ilk canlı Ymir oluştu.”¹⁰⁷

¹⁰⁵ Neil Gaiman, *İskandinav Mitolojisi* (1. Baskı), İthaki Yayınevi, İstanbul, 2018, Sayfa 29.

¹⁰⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 79.

¹⁰⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 79-80.

Resim 28. Dev Ymir

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 28.

Audhumla isimli inek, çevresinde bulunan tuzlu tatlara sahip kayaları emmiştir. Aslında bu inek, bir kayaya yapışmış halde duran saçları yalamıştır. Daha sonraki gün kayanın üzerinde bir yüz belirmiştir. Diğer bir günde ise; inek kayayı yalamaya devam ederek, uzun boylu bir erkek vücudunu ortaya çıkarmıştır. Bu türün adı Bure olmuştur. Bure'den, Aesir denilmekte olan tanrılar türemiştir. “Memelerinden akan süt bir nehir oluşturacak kadar çok ve bereketliydi.”¹⁰⁸

¹⁰⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 80.

Resim 29. İnek Audhumla ve Bure

Kaynak: Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 80.

Dev Ymir kendi soyunu; uykuya daldığı bir gün terlemesinin ardından, birden koltuğun altından bir erkek ve bir dişi çocukla devam ettirmiştir. Rime Devleri bu şekilde oluşmuştur. Bazı hikâyelerde Troller adıyla geçseler de, genel anlamda onlara Jotun denmiştir. Bu farklı yapılara sahip canlılar bir süre barış halinde yaşamlarını sürdürmüştür. Odin; bir Jotun olan Bestla ile Buri'nin oğlu Borr'un çiftleşmesiyle var olmuştur. “Bu farklı yaratıklar en azından bir süre için daha barış içinde yaşadılar.”¹⁰⁹

Rime Devlerinin sayıca çoğalmaya başlaması anlaşmazlıkları da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle; Odin ve kardeşlerinin, Ymir ve tebaasına karşı savaş açması, mitolojinin temelini oluşturmuştur. “ Bu savaştan Odin ve kardeşleri galip geldiler.”¹¹⁰

Ymir'in cansız bedeni Ginnungagap'ın ortasına asılmıştır. Ardından devin vücudundan dünya yaratılmıştır. Vücudu kara parçalarını, kanı denizleri, saçları ağaçları ve çalıları, eklemleri ise dağları ve uçurumları oluşturmuştur. Bulutların; tanrılar tarafından devin beyninin parçalanıp, havaya atmasıyla ortaya çıktığına

¹⁰⁹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 81.

¹¹⁰ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 81.

inanılmıştır. Ymir'in kafası ise gökyüzünü oluşturmuştur. “Tanrılar beynini parçalayarak havaya attılar ve böylece bulutlar oluştu.”¹¹¹

Yıldızlar; tanrıların Muspellheim'in kıvılcımlarını alıp, gökyüzüne atmalarıyla meydana gelmiştir. Aesir, ortaya çıkan bu cennetin korunması için 4 adet cüceyi görevlendirmiştir. “ Bu cüceler Doğu, Batı, Kuzey ve Güneydir.”¹¹²

8.2.2. EMBLA SOYU

Bir gün kumsalda yürürken Odin ve kardeşleri 2 adet ıslak kütük bulmuştur. Bu kütükleri uç uca birleştirerek, onlara can vermiştir. Vilje; düşünce gücü, akıl ve hareket kabiliyeti verirken, Odin ise ruhlarına üflemiştir. Ve; duyma, görme ve konuşma gücünü vermiştir. Bunların ardından, diğer tanrılar da bir araya gelerek bu yeni türe; renk ve sıcaklık vermiştir. Böylece kumsalda kıyıya vurmuş olan kütükler erkeğe ve kadına dönüşmüştür. Erkeğe Ask, kadına ise Embla ismi verilmiştir ve türün başlangıcı sağlanmıştır. “Böylelikle kıyıya vurmuş olan kütükler Kadın ve Erkeğe dönüştüler.”¹¹³

8.3. KUTSAL AĞAÇ YGGDRASIL

İskandinav mitolojisindeki yaşamı temsil eden en önemli sembol olmuştur. Kanun Ağacı, Hayat Ağacı, Dünya Ağacı, Kader Ağacı gibi isimler almıştır. Varlık âlemi bu ağaç sayesinde varlığını koruyabilmiştir.

¹¹¹ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 82-83.

¹¹² Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 83.

¹¹³ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 84.

“Bir dışbudak ağacı bilirim,
Yggrasill olarak anılan,
Yüksek; ulu bir ağaç,
Serpilir ve korunurdu beyaz balçık ile,
Vadilere düşenlerden,
Böylece her zaman yeşil kalırdı,
Urdur’un Kuyusu’nun üstü.”¹¹⁴

Köklerinin; dünyanın etrafına ve derinlerine kadar tutunduğuna, dallarının ve yapraklarının görünmez bir şekilde evreni ve tüm gökyüzünü sardığına inanılmıştır. Genellikle bu ağacın, bir dağın zirvesinde ve dünyanın merkezinde bulunduğu mitolojideki hikâyelerde yer almıştır. “Çoğu zaman ağaç dünyanın merkezindedir ve bir dağın zirvesindedir.”¹¹⁵

Resim 30. Yggdrasil

Kaynak: Kevin Crossley-Holland, *İskandinav Mitolojisi* (3. Baskı), Say Yayınları, 2018, Sayfa 27.

¹¹⁴ Snorri Sturluson, *Viking Mitolojisi* (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018, Sayfa 48.

¹¹⁵ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 87.

Kıyamet olarak tasvir edilen Ragnarok'ta, bu ağacın ateşe verileceğine inanılmıştır. Bundan ötürü bazı yerlerde Kül Ağacı adıyla da karşımıza çıkmıştır. 1770'lerde evrenin en büyük ağacı olarak kaynaklarda yer almıştır. Asya ve Avrupa'daki Şamanizm inancıyla bağdaşması, bu ağaca Kül Ağacı adı verilmesinin bir diğer nedeni olmuştur. "Yggdrasil ağacının gövdesi dünyayı eksenini boyunca kateder ve aynı zamanda yeri ve göğü ayırır."¹¹⁶

Kutsal ağacın etrafına 3 ayrı değer yüklenmiş, 3 adet kadının oturduğuna inanılmıştır. Bu kadınlara; Nornlar adı verilmiştir. Kadınlardan ilki Urd adıyla geçmişin, ikincisi Vervandi adıyla şimdinin, üçüncüsü Skuld adıyla geleceğin sembolü olmuştur. Nornlar, her şeyi bilen ve zamanın gerçek hakemleri denilen bir kimliğe sahip olmuştur. "Urdar'ın etrafında üç kadın oturur. Bu üç kadının üç ayrı anlamı vardır."¹¹⁷

Ağacın tam ortasında, her yeri keskince görebilme gücü olan bir kartalın oturduğu anlatılmıştır. Nidhogg isimli kimi yerde ejderha, kimi yerde ise yılan olarak tasvir edilen yaratık tarafından; ağacın köklerinin sürekli olarak kemirildiği ve ağacın bile hayatta kalabilmek pahasına savaşta olduğuna dikkat çekilmiştir. "Bir şeye karşı savaşmak ve kazanmak İskandinav mitolojisinin en önemli olgularındandır."¹¹⁸

¹¹⁶ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 88.

¹¹⁷ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 88.

¹¹⁸ Johannes E. Ingemann, *İskandinav Mitolojisi*, Mitoloji Tarihi Yayınları, Sayfa 90.

İKİNCİ BÖLÜM

TEKSTİL YÜZEYLERİNE BASKI YÖNTEMLERİ

Bir resmin, yazının, şeklin veya grafiğin; bir yüzeye çoğaltılarak, gerçeğine en yakın halinde hızlıca aktarılmasına baskı denilmektedir. Tekstil kumaşlarının renkli desenlerle basılarak süslenmesi antik çağlarda başlamış olup, genel olarak bu sanatın kaynağının Uzak Doğu olduğu ileri sürülmektedir.¹¹⁹

Tarih öncesi çağlarda, doğal hammadde üretilerek ve kullanılarak giysiler tasarlanmıştır. Fakat ilerleyen yeni teknolojik gelişmeler sayesinde, artık bu işlem daha da kolaylaşmıştır. Kumaşa aktarılan baskılar için özel baskı makineleri ve teknikleri geliştirilmiştir. “Basmacılık, modern endüstrinin doğum yeri kabul edilen Avrupa’ya, Hindistan’dan kara yolu ile İran, Anadolu ve Akdeniz’in doğu memleketleri üzerinden batıya doğru yayılarak, 17. yüzyılın son yarısında Almanya, Fransa, İngiltere’ye ulaşmıştır.”¹²⁰

1. LİNOL BASKI

1860’lı yıllarda icat edilen ve Linolyum adıyla da bilinen bu baskı tekniği, öncelikle bir duvar kâğıdının üzerine desen baskısı yapabilmek amacıyla kullanılmıştır. Pablo Picasso ve Henri Matisse gibi sanatçılar tarafından tercih edilmiş, birçok sanat halen ürününde karşımıza çıkmaktadır. “Baskı resmin gravür, ağaç, linol, ipek baskı gibi geleneksel teknikleriyle elde edilen ürünlerde, estetik düşüncenin sanatçının kontrolünde olduğu bilinmektedir.”¹²¹

¹¹⁹ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 3.

¹²⁰ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 3.

¹²¹ Mehmet Fırıncı, *Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim Ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme)*, Sayfa 129, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/192463> , 16.05.2019

Resim 31. Linol Baskı Tabakası

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 17.05.2019,

Teknik; kesme yöntemi kullanılarak oyma işlemine denilmektedir. Baskı öncesinde oyulan kısımlardan, baskı yapılan materyale boya geçmemektedir. Oyulmayan kısım ile tekstil yüzeyinin temas ettiği alana baskı deseni işlemektedir. Bu teknik yönteminde sürekli olarak çalışma tekrar edilebilmektedir. “Geleneksel teknolojiler aracılığıyla üretilen bir yapıtta dijital bir müdahalenin nerede başlayıp nerede bittiği her zaman tam olarak bilinmemektedir. Ama şunu söylemek mümkün; sanatta disiplinlerarası ayrımın gün geçtikçe ortadan kalktığı günümüzde, bir baskı üzerinde birçok teknik ve sanat yaklaşımı kullanılabilmektedir. Örneğin; sanatçı geleneksel yöntemlerle yaptığı linol baskıyı tarayarak dijital ortama aktarmakta, çeşitli yazılımlar aracılığıyla değişime uğratarak yeni yapıtlar ortaya çıkarabilmektedir.”¹²²

Resim 32. Oyulan Pvc Tabaka

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 17.05.2019.

¹²² Mehmet Fırıncı, *Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim Ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme)*, Sayfa 134, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/192463> , 16.05.2019

Linol tekniği uygulanırken, öncelikli olarak seçilen desenin şeffaf aydıngeer kâğıdına çizilmesi gerekmektedir. Çizilen desenin, kâğıdın her iki yüzünden de görülebilmesi için bu kâğıt tercih edilmektedir. Desenden daha büyük ölçüde kesilen linolyum muşambasının parlak yüzüne, desen ters olarak yerleştirilmektedir. Desen ile muşamba arasına karbon kâğıdı konularak, desen kopya edilmektedir. Muşamba, kalıp haline getirilmek için linolyum bıçağı ile oyulmaktadır. Baskı sonrasında; oyulmamış bölgelerin siyah, oyulmuş bölgelerin beyaz, ara tonların ise seyrek ya da sık tarama yöntemiyle ayarlaması yapılmaktadır. Elde edilen muşambaya merdane yardımıyla özel mürekkebi eşit olarak yayılmaktadır. Çıkıntılı olan bölümler boyayı tekstil yüzeyine aktarmaktadır. “Serigrafi, ağaç, linol, litografi, gravür gibi geleneksel tekniklerin herhangi biri ile kombine olarak dijital baskı tekniğini kullanan sanatçı, teknikler arası geçişı başarılı bir şekilde sunan çalışmalar üretmiştir.”¹²³

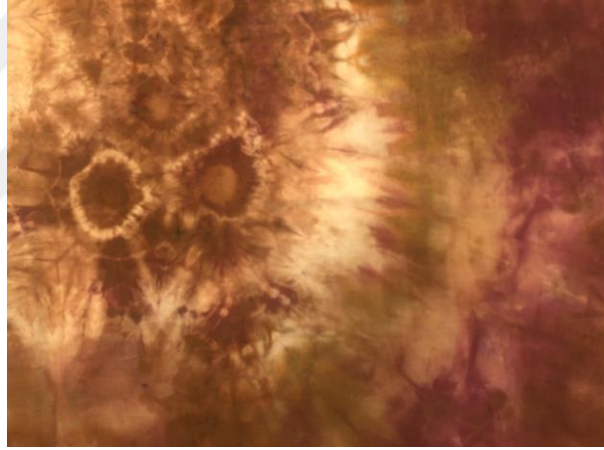
Resim 33. Baskıya Hazırlanmış Tabaka

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 17.05.2019.

¹²³ Mehmet Fırıncı, *Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim Ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme)*, Sayfa 131, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/192463> , 16.05.2019

2. BATİK BASKI

Farklı renk efektli desenler ortaya çıkaran baskı türünde, bağlama yöntemiyle boyayarak kumaşa özgünlük kazandırmak hedeflenmektedir. Kumaşın beyaz kalmasının istendiği yerlere, bağlama yapılarak veya değişik materyaller kullanılarak kumaşın o kısmını kapatma yöntemiyle, boyanmayacak hale gelmesiyle başlanmaktadır. Bağlama için tercih edilen ipliğin, kumaş ile aynı yapıdaki elyaftan olmaması gerekmektedir. Önceden ısısı ayarlanmış boya banyosunda kumaş, belirli bir süre bekletilmektedir. İşlem tamamlandıktan sonra, soğuk su kullanılarak durulama adımına geçilmektedir. Kumaş hazır hale gelmeden önce, kurutulup ütülenmektedir. “Soğukta boyayan tipleriyle mumlu batik uygulamaları da yapılır.”¹²⁴

Resim 34. Batik Baskı Çalışması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 21.05.2019.

Genel olarak pamuklu kumaşlarda bu baskı türü tercih edilmektedir. Batik baskıda, baskı şablonu kullanılmamaktadır. Sulu bir ortamda boyama gibi yapılıyor olmasından dolayı, bir baskı çeşidi olmadığını düşündürmektedir. Fakat kısmi renklendirme yapıldığından ötürü, literatürde bir baskı yöntemi olarak yer almaktadır.

¹²⁴ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 23.

“Batik yapılmış zeminler üzerine farklı baskı çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmalar değişik boyarmaddeler ile gerçekleştirilir. Genelde kullanılan bir baskı yöntemi olmayıp sanatsal çalışmalarda kullanılır.”¹²⁵

3. DİJİTAL BASKI

Çeşitli materyallerin üzerine, dijital ortamdaki metin ya da görsellerin basılabilmesinden ötürü tekniğe bu isim verilmiştir. Maliyeti diğer baskı çeşitlerine göre biraz yüksek olsa da, yapılacak işe hız kazandıran bir baskı türü olduğu için tercih edilmektedir. “Dijital kumaş baskısı bilgisayarda püskürtme yöntemi kullanılarak kumaşa doğrudan yapılan baskıdır.”¹²⁶

Genel olarak küçük çaplı baskı işlerinde etkili olmaktadır. Kullanım yaparken baskı kalıplarının değiştirilmesine gerek bulunmamaktadır. Bunun sayesinde yapılan iş hızlı bitmekte ve seri biçimde baskı yapmaya olanak sağlamaktadır. “Şablon hazırlama ve su gerektirmediği, boyarmaddelerin yıkama haslıkları iyi olduğu, su bazlı ve ekolojik boyarmaddeler kullanıldığı, daha az enerji gerektirdiği için tercih edilmektedir.”¹²⁷

Resim 35. Dijital Baskı Makinesi

Kaynak: <https://urun.makinatorkiye.com/tekstil-dijital-baski-makinasi-p-118970>, 21.05.2019.

¹²⁵ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 23.

¹²⁶ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 13.

¹²⁷ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 13.

Dijital baskı sayıca fazla basım işlerinde fiyat ve basım adedi açısından fayda sağlarken, kaliteyi ikinci plana bırakmaktadır. Dijital ortamda, bilgisayar destekli programlar aracılığıyla baskı hazırlanmaktadır. Naylon, kumaş ve bez gibi yüzeylere bu baskı türü uygulanabilmektedir. “Polyester, pamuk, polyester/pamuk karışımlarına, keten, ipek, viskondan yapılmış örme ve dokuma kumaşlara dijital baskı yapılabilir.”¹²⁸

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BASKI YÖNTEMLERİNİ UYGULAMA VE DİJİTAL BASKI İLE KARŞILAŞTIRMA

Mitolojinin ruhunu oluşturan ırkların farklı yapısal özellikleri, o dönemdeki yaşayış tarzının ilkelliğinden ve doğayla iç içe geçen uzun yıllardan ötürü olduğu düşüncesini doğurmaktadır. İskandinav ruhunu yansıtmaya adına baskı tekniklerinden en kolay uygulanabilir ve dijital ortam gerektirmeyenleri tercih edilmiştir. O yıllarda da yapıldığı tahmin edilen tekniklerin; uygulanışı ve kumaşa aktarılması sergilenmiştir.

Günümüzde aktif rol oynayan dijital baskı ile karşılaştırılması ise farklı sonuçlar doğurmuştur. Çünkü; çoğalan nüfus ile gelişen dünyada oluşan ihtiyaçları gidermek adına seri üretimin getirdiği hız, artık eski ve el yordamına bağlı baskı tekniklerini gölgede bırakmıştır.

Zaman, maliyet, kar ve üretim sayısı baz alındığında; daha fazla tercih edilen dijital teknikler bir süredir varlığını sürdürmektedir.

¹²⁸ Dilek Yüksel, *Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009, Sayfa 13.

Resim 36. Linol Baskı Uygulaması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 17.05.2019.

Linol baskıda ihtiyaç oluşturulan malzemelerin maliyeti fazla olsa da; pvc üzerine bıçaklarla kazınan tasarım, kol gücü yönünden ciddi bir uğraşı olduğu deneyimlenmiştir. Birkaç adet kalıp yaratılırken bu uğraş göz önüne alınmasa da, daha fazla çeşitle basım yapılması istenen durumlarda sorun oluşturmaya müsait olduğu görülmüştür.

Resim 37. Uygulamaya Yakın Çekim

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 17.05.2019.

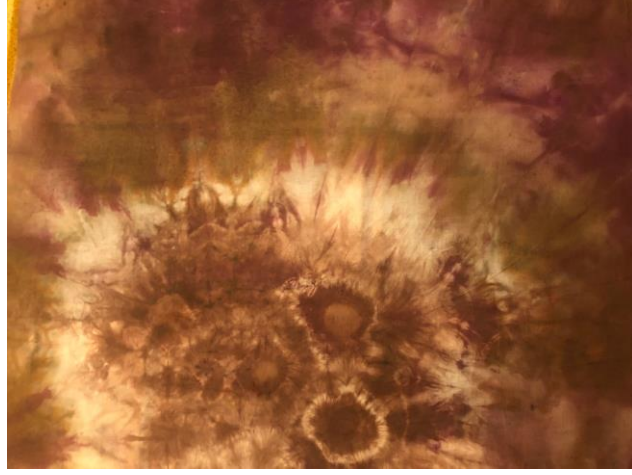

Resim 38. Diğer Linol Baskı Çalışması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 21.05.2019.

Baskı bazında kazılmayan alana ruloyla dağıtılan mürekkep, aktarılacak istenen kumaşa rahatlıkla geçmektedir. Ortaya çıkan dağınık görüntü, verilen çabayı tam olarak yansıtmaktadır. Fakat görüntü ve baskı kalitesi açısından çok iyi bir sonuca ulaşamayacağı anlaşılmıştır.

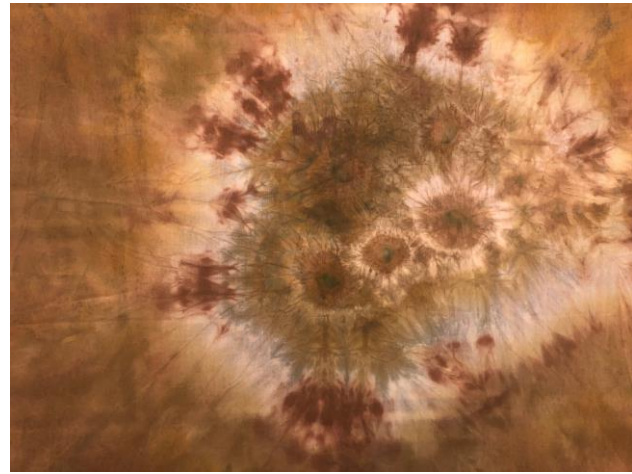
Batik baskıda en yoğun kullanılan toz boya, eski çağlarda boya niteliği taşıyacak ürün ve gıdalardan elde edilebileceği için, malzemeye ulaşma açısından kolaylık sağlamaktadır. Kumaşa sentetik materyalle verilen şekil ne kadar farklı olursa, o kadar egzotik hava yaratmaktadır. Buna bağlı olarak; maliyet ve malzeme bakımından az giderli olması, Linol baskıya oranla Batık'ın daha tercih edilebilir görülmektedir. Ayrıca renkli ve dinamik tasarımlara meydan oluşturmamasından dolayı, kumaşın dikkat çekilirliğini arttırmaktadır. Baskının yapılacağı kumaşın büyüklüğü bağlama esnasında önem arz etmeyeceğinden, seri üretim yapılmak istendiğinde, rahatlıkla buna olacak sağlayacağı görülmüştür. Tamamen rastgele ve düzensiz bir desen oluşturan bu baskı, insan gücünü fazla kullandırtmayan bir tekniğe sahip olduğu deneyimlenmiştir.

Resim 39. Batik Baskı Uygulaması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 21.05.2019.

Dijital baskıda ise; Linol ve Batik'ten çok farklı olarak, yalnızca dijital platformda desenin kumaşa transferi sağlanabilmekte ve buna bağlı olarak dâişin kalitesi her bir üründe aynı olacak şekilde baskı ortaya çıkmaktadır. Nüfus çoğunluğu ve tekstil ürünlerine olan talep baz alındığında; tekstil firmalarının karını arttırmak için seri üretimi tercih etmeleri bakımından, bu dijital makineler daha da yaygın hale gelmiştir. Fakat diğer baskı tekniklerinden farklı olarak; tasarımda ortaya çıkacak sonu önceden belirlemektedir.

Resim 40. Diğer Batik Baskı Uygulaması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 21.05.2019.

Uzun yıllar kullanımı sağlayabildiği için deformasyon konusunda, basım kalitesinin önem taşıdığı görülmüştür. Bununla beraber, günümüzde en çok tercih edilen baskı çeşitlerinden biri olduğu için, malzeme ve zaman bakımından oldukça kolaylık sağlamaktadır.

Resim 41. Dijital Baskı Uygulaması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 22.05.2019.

Resim 42. Diğer Batık Baskı Uygulaması

Kaynak: Benim tarafımdan fotoğraflanmıştır, 22.05.2019.

SONUÇ

Bu çalışma, İskandinav dünyasının esintilerini içerirken, dini konularda farklı batıl inançları ve görüşleri ortaya çıkarmıştır. Dünya üzerinde bulunan ülkelerin konumuna göre; insanların, dinlerin, inanışların nasıl etkilendiğine örnekler içermektedir. İklim koşullarına da bağlı olarak oluşturulan ibadet şekillerinin, gün geçtikçe farklı izlenimler bırakmasına neden olmuştur.

Zaman içerisinde etkisini kabul edip, bu dini yaşatan Viking topluluğunun, yazıtlara aktardığı kaynaklar sayesinde döneme ışık tutulmuştur. Eski inanç tarzı olarak görülse de, ilginç bulunan mitolojinin tarihçesi hala etkisini sürdürmektedir. Çeşitli görsel yayınlarda, dinde anlam kazanmış ve sembolleşmiş öğelere günümüzde de rastlanmaktadır. Bu bağlamda, tezin içeriği her ögeyi açıklamıştır.

Öncelikli olarak dinin konumunu, dilini, etkisinde bıraktığı kahramanları baz alan araştırma; mitolojinin geliştirip günümüze kadar taşıdığı paganizme derinlemesine odaklanmıştır. Toplum içerisinde aktif olarak kullanılan ve alfabeyi anımsatan semboller, kılavuz niteliği taşımıştır. Her ne kadar etkisi altına alan bir hava bulursa da, en büyük rolü mitolojinin baş kahramanları üstlenmiştir.

Kılık değiştiren tanrılar, hayvana dönüşebilen tanrıçalar, insansı formda olmayan fakat insansı özellikleri bulunan yaratıklarla korku filmini anımsatsa da; mitolojide saga adını alan efsaneler, daha çok fantastik bir hava yaratmıştır. Ego savaşı olarak görülen çoğu olayda, üstünlük taslama çabası yüzünden alınan cezaların ve ödüllerin temel oluşturduğu görülmüştür.

İlkel bir çağda hüküm sürebilmek kadar dar bakış açısına sahip düşünce tarzı, yalnızca güçlüyle güçsüzün savaşına sebep olmuştur. Günümüzde İskandinav mitolojisinin oluşturduğu temelle güncellenen Paganizm, araştıran ve okuyan insanların çağına ayak uydurmuştur.

Elde edilen bilgiler ışığında, etkisi altında kalınan dönem ve dini semboller araştırılmıştır. Tasarıma karar verilen desenlerin, o döneme uygun ve uyum sağlayabileceği düşünülen baskı teknikleri ile günümüzde en çok kullanım sağlanan baskı tekniği göz önüne alınmıştır.

Yapılan çalışmalarda temelini gelişmemişliğin oluşturduğu bir düzende; tasaralanan ve ortaya çıkan ürünlerin, üretim aşamasındaki süreci incelenmiş ve deneyimlenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitap

1. Baldwin, J., **Siegfried'in Hikayesi** (8. Baskı), İlya İzmir Yayınevi, İzmir, 2014.
2. Sturluson, S., **Viking Mitolojisi** (2. Baskı), Yeditepe Yayınevi, 2018.
3. Gaiman, N., **İskandinav Mitolojisi** (1. Baskı), İthaki Yayınları, İstanbul, 2018.
4. Page, R. I., **İskandinav Mitleri** (3. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara, 2017.
5. Crossley-Holland, K., **İskandinav Mitolojisi** (3. Baskı), Say Yayınları, 2018.
6. Ingemann, J. E., **İskandinav Mitolojisi**, Mitoloji Tarihi Yayınları.

Tez

1. Yüksel, D, **Farklı Özelliklerdeki Tekstil Desenlerinin Günümüzdeki Baskı Stilleri İle Basılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2009.
2. Fırıncı, M, **Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim Ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme)**, Sayfa 129-134, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/192463> , 16.05.2019

ÖZGEÇMİŞ

26 Ocak 1993 tarihi, İstanbul İli Şişli ilçesi doğumluyum. İlk ve Orta öğrenimimi Beşiktaş'ta, Lise öğrenimimi ise Üsküdar ilçesinde tamamladıktan sonra; Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2015 yılında mezun olduktan sonra, özel şirketlerde dönemsel ve proje bazlı olarak çalışmalar sürdürdüm. 2016 yılında da, Beykent Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladım.

Özel ilgi alanlarım; tekstil ve moda tasarımı bölümünde pekişen gündemi takip etme arzusu, yeni yerler keşfetme merakı, öğretme-eğitme ve kişiyi yönlendirme üzerine kişisel gelişim nüanslarına ilgim vardır.

Yabancı dilim İngilizce olup, nişanlıyım.

Aday: Melis Başak TÜKENMEZ